

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bc. JAROSLAV ZÁKOPČAN

VI. ročník – kombinované studium

Obor: pedagogika – správní činnost

**OCHRANA SVĚDKŮ, OBĚTÍ, ČI JINÝCH SUBJEKTŮ
V RÁMCI PRÁVNÍHO ŘÁDU ČESKÉ REPUBLIKY
A VLIV ÚČASTI DÍTĚTE V OCHRANNÉM PROGRAMU
NA JEHO EDUKATIVNÍ VÝVOJ**

Diplomová práce

Vedoucí práce: JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.

OLOMOUC 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem jen uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

V Olomouci dne 25. března 2011.

.....

Bc. Jaroslav Zákopčan

Poděkování

Děkuji vedoucí diplomové práce paní JUDr. Zdence Novákové, Ph.D., za odborné vedení, iniciativní přístup a velmi užitečnou metodickou a podnětnou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování této práce.

Velký dík také patří mé přítelkyni za její podporu a trpělivost a v neposlední řadě také pracovnícím nevládních neziskových organizací, za užitečné informace, ochotu a spolupráci.

Bc. Jaroslav Zákopčan

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 Způsoby právní ochrany ohrožených subjektů	8
1.1 Ochrana ohrožených osob bez vzniku fyzické ochrany	9
1.1.1 Vykázání	9
1.1.1.1 Právní základ vykázání.....	10
1.1.1.2 Subjekty a délka trvání vykázání	12
1.1.2 Předběžné opatření	16
1.1.2.1 Právní základ předběžného opatření.....	17
1.1.2.2 Subjekty a délka trvání předběžného opatření.....	18
1.1.3 Ústavní péče bez souhlasu nemocného	20
1.1.3.1 Právní základ vynucené ústavní péče	20
1.1.3.2 Subjekty a délka vynucené ústavní péče.....	21
1.1.4 Vazba	24
1.1.4.1 Právní základ vazby.....	24
1.1.4.2 Subjekty a délka trvání vazby	26
1.1.5 Utajený svědek	29
1.1.5.1 Právní základ utajeného svědka	30
1.1.5.2 Subjekty a délka trvání utajovaného svědka	31
1.2 Ochrana ohrožených osob se vznikem fyzické ochrany	33
1.2.1 Ochrana osob při exekuci a výkonu rozhodnutí	33
1.2.1.1 Právní základ.....	33
1.2.1.2 Subjekty.....	34
1.2.2 Zajišťování bezpečnosti určených osob	35
1.2.2.1 Právní základ.....	35
1.2.2.2 Subjekty.....	37
1.2.3 Krátkodobá ochrana.....	42
1.2.3.1 Právní základ krátkodobé ochrany	43
1.2.3.2 Subjekty a délka trvání krátkodobé ochrany	44
1.2.3.3 Financování krátkodobé ochrany	46

2	Ochranné programy	47
2.1.	Azylové ubytování poskytované občanským sdružením ROSA	48
2.1.1	Právní základ azylového ubytování.....	49
2.1.2	Subjekty azylového ubytování.....	50
2.1.3	Podmínky a délka poskytování azylového ubytování	51
2.1.4	Financování azylového ubytování.....	52
2.2	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi	53
2.2.1	Právní základ programu.....	53
2.2.2	Subjekty programu.....	54
2.2.3	Podmínky a délka poskytování programu	57
2.2.4	Financování programu.....	59
2.3	Zvláštní ochrana a pomoc svědka.....	60
2.3.1	Právní základ zvláštní ochrany a pomoci.....	61
2.3.2	Subjekty zvláštní ochrany a pomoci.....	62
2.3.3	Podmínky a délka poskytování zvláštní ochrany a pomoci.....	65
2.3.4	Financování zvláštní ochrany a pomoci.....	67
3	Výzkumné šetření	69
3.1	Výzkumný vzorek.....	70
3.2	Metodologie výzkumného šetření	71
3.3	Vyhodnocení získaných dat	72
3.4	Výzkumné šetření	79
3.5	Závěr výzkumného šetření.....	83
4	Závěr	84
	Přílohy.....	85
	Seznam použité literatury a pramenů	91
	Anotace	97

ÚVOD

Dnešní dynamická a hektická doba přináší nespočet společenských problémů, které je nutno komplexně řešit. Jedním z nich je současný trend vzrůstání agresivního chování jedinců, což se odráží jak v intenzitě, tak i v četnosti jejich neakceptovatelného chování.

V současnosti je velké množství osob podrobena zvýšenému tlaku na jejich psychiku, například z důvodů špatné ekonomické situace nebo časového, či pracovního tlaku. Příčinami agresivního chování jednotlivců se ve své práci zabývat nebudu, rovněž bych se chtěl vyhnout popisováním nejrůznějších preventivních opatření před takovým jednáním.

Ve své práci se budu zaměřovat pouze na pomoc, resp. ochranu směřující k zajištění bezpečnosti fyzicky ohroženým osobám, což mohou být např. oběti a svědci protiprávních jednání, nebo osoby jim blízké. Právě ochrana těchto osob patří mezi prvotní opatření, které by se mělo v případě ohrožení vyřešit, a teprve poté by měl být zájem na sankcionování agresora. Záměrně se ve své práci nebudu blíže zmiňovat o jiných formách pomoci, např. ambulantní nebo azylové povahy, či zprostředkování poskytnutí následné pomoci zejména sociální, lékařské, psychologické nebo právní, jež poskytují například různé občanské poradny, intervenční centra apod. Rovněž se zde nebudu věnovat jednorázovým opatřením směřujícím k zamezení protiprávního jednání, jako např. zajištění, zadržení, zatčení, předvedení apod.

Před zpracováním této práce jsem si určil dva primární cíle. Prvním, kterému jsem se věnoval v teoretické části práce, je ucelení veškerých možností vycházejících z právního řádu České republiky, na základě kterých je ohroženým osobám, na nichž je pácháno násilím, či je jim násilím vyhrožováno, možno poskytnout adekvátní ochranu před agresorem. Druhým, výzkumným cílem, je zjištění, zda má účast dítěte v ochranném programu vliv na jeho edukativní vývoj. Pro potřeby této práce *„se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve“*.¹ Pro potřeby této práce jsem se v rámci výzkumného šetření zaměřil na děti plnící povinnou školní docházku na jakémkoli typu školy.

¹ Čl. 1 Úmluvy o právech dítěte, ze dne 20. listopadu 1989.

Ochranným programem je v této práci myšleno jakékoliv opatření, které svou povahou „vytrhne“ dítě z jeho původního sociálního prostředí a poskytne mu bezpečné ukrytí před agresorem zpravidla na utajeném místě.

Uvedené téma jsem si zvolil z toho důvodu, že jsem během své policejní praxe setkal s téměř všemi způsoby poskytování ochrany. V některých případech jsem se aktivně podílel na poskytování takovéto ochrany, navrhoval ji, či jsem přímo i nepřímo spolupracoval s jejími poskytovateli. Hlavním důvodem zvolení tohoto tématu je však skutečnost, že jsem během své praxe zjistil, že neexistuje ucelený systém informování kompetentních osob z řad odborné veřejnosti, a to jak z řad Policie České republiky, tak například z různých nevládních neziskových organizací, pracovníků ministerstev apod., o existenci veškerých možností poskytování ochrany fyzicky ohroženým osobám. Dále jako problém vidím nemalé komplikace vznikající při získávání takovýchto informací, z čehož zcela logicky následně vyplývá i nedostatečné poučení obětí nebo svědků o tom, na co mají právní nárok a co by pro zajištění jejich bezpečnosti bylo v dané situaci nejefektivnější.

V první, empirické části jsem se zaměřil na rozdělení jednotlivých forem poskytování ochrany ohroženým osobám (např. využitím pouze právní nebo následně i fyzické ochrany, realizováním ochranných programů apod.). Dále jsem se zaměřil na subjekty, které adekvátní ochranu poskytují, nebo na subjekty, kterým je potřebná ochrana poskytována, na legislativní normy, na základě kterých se ochrana poskytuje, na dobu jejího poskytování, na její financování apod.

Ve druhé, výzkumné části jsem se zejména zaměřil na zjištění, zda se dětem, které jsou nebo byly umístěny v některém z ochranných programů, měnily školní výsledky a v kladném případě na nejčastější příčinu takových změn. Pro toto zjištění jsem použil metodu kvantitativního výzkumu a pro získání potřebných dat jsem použil dotazník.

1 Způsoby právní ochrany ohrožených subjektů

Jak již z obsahu a úvodu vyplývá, budu v této kapitole blíže specifikovat jednotlivé způsoby poskytování ochrany všem osobám, jež jsou ohroženy na životě nebo zdraví, a to ať bezprostředně, nebo ve fázi reálné hrozby (dále jen ohrožené osoby).

Ochranou pro účely této diplomové práce je myšlen souhrn pravidel či opatření vyplývajících z platného právního řádu České republiky (dále jen ČR), které směřují k zajištění fyzické bezpečnosti ohrožených osob.

V té nejobecnější rovině lze říct, že v ČR je pro účely zajištění bezpečnosti osob zřízen na základě ustanovení § 1 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky (dále jen zákon o Policii ČR) jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor – Policie České republiky (dále jen Policie ČR).

Na základě uvedeného zákona, konkrétně z ustanovení § 2, vzniká Policii ČR, mimo jiné, nejobecnější povinnost, a to chránit bezpečnost osob. Tato je Policií ČR realizována v její každodenní činnosti, např. reakcí na hlášení na tísňové lince 158, při čemž může využít různá oprávnění k zamezení agresivního chování jedince, např. připoutání dle ustanovení § 25, zajištění osoby dle § 26 apod. Zákonodárce dokonce staví bezpečnost osob na tak vysokou roveň, že do ustanovení § 10 odst. 1) a odst. 2) zákona o Policii ČR stanovil povinnost policisty provést úkony v rámci své pravomoci i mimo službu nebo přijmout jiné opatření, aby v případě bezprostředního ohrožení osob na životě, zdraví nebo svobodě, nebo došlo-li k útoku na tyto hodnoty, odstranil taková ohrožení nebo porušení.

V níže uvedených kapitolách jsou uvedeny i jiné subjekty, které se na některých způsobech ochrany ohrožených osob podílí (např. civilní soud – viz. kapitoly 1.1.2 a 1.1.3, nebo nevládní neziskové organizace nebo občanská sdružení – viz. kapitoly 2.1 a 2.2). Tyto způsoby mohou spočívat pouze v administrativních opatřeních, nebo například v poskytování různých forem fyzické ochrany.

1.1 Ochrana ohrožených osob bez vzniku fyzické ochrany

V případě fyzického ohrožení nebo napadení osoby náš právní řád nabízí několik možností, jak ji ochránit, aniž by muselo být zasáhnuto do jejího běžného denního režimu, např. poskytnutím fyzické ochrany nebo jejího začlenění do některého z ochranných programů. Těmto způsobům ochrany se budu věnovat v následujících kapitolách. V případech vykázání (viz. kapitola 1.1.1), předběžného opatření (viz. kapitola 1.1.2), ústavní péče bez souhlasu nemocného (viz. kapitola 1.1.3) nebo vazby (viz. kapitola 1.1.4) se jedná o administrativní rozhodnutí, kdy je proti konkrétnímu agresorovi učiněno takové opatření, aby nemohl pokračovat ve svém protiprávním jednání proti ohrožené osobě. V případě utajovaného svědka (viz. kapitola 1.1.4) se jedná o opatření, kdy je učiněno takové administrativní opatření, které potencionálnímu agresorovi znemožňuje zjistit totožnost nebo podobu osoby, které by jeho protiprávním jednáním mohla zjevně hrozit újma na jejím životě nebo zdraví.

1.1.1 Vykázání

Jako první opatření, spočívající v právní ochraně ohrožené osoby, jsem zvolil takové, které se využívá velmi často a tendence jeho využívání má vzrůstající charakter. Jedná se o vykázání, což je takové opatření, na základě kterého se rozhodnutím policisty dočasně znemožní kontakt agresora s ohroženou osobou. Tento způsob se však může využívat pouze při tzv. „domácím násilí“, jež je celospolečenský problém, se kterým se můžeme ve svém okolí nezdědka setkat. O tomto fenoménu bylo již napsáno nespočet publikací, proto se v několika následujících kapitolách budu držet pouze věcným informacím, které se týkají způsobů poskytování ochrany fyzicky ohrožených osob.

1.1.1.1 Právní základ vykázání

První zákonná oprávnění policistů „vykázat ohrožující osobu ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj“ bylo zakotveno do zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o PolČR), a to na základě přijetí zákona č. 135/2006 Sb., zákon na ochranu před domácím násilím, ze dne 14. března 2006, s účinností od 1.1.2007. Tímto vznikly v zákoně o PolČR nová ustanovení, a to § 21a – 21d, v nichž byla nově stanovena nejen oprávnění a povinnosti policisty při vykázání, ale i práva a povinnosti ohrožené osoby nebo i agresora po tomto úkonu. Bližší údaje a postup policistů při vykázání agresora byl v té době stanoven v Závazném pokynu policejního prezidenta č. 179/2006, ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanovil postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

Přijetím nového „policejního zákona“ (výše uvedeného zákona o Policii ČR), vznikají jeho účinností, tedy ke dni 1.1.2009, Policii ČR nová oprávnění vykázat ohrožující osobu. Tato oprávnění, stejně tak i práva a povinnosti jak vykazané, tak ohrožené osoby, jsou uvedeny v ustanoveních § 44 – 47 zákona o Policii ČR.

Obecné pokyny týkající se aktuálního postupu policistů při vykázání ohrožující osoby jsou uvedeny v Závazném pokynu policejního prezidenta č. 166 ze dne 23. prosince 2009, o provádění vykázání. Tento závazný pokyn, respektive činnost policistů při vykázání blíže specifikuje Metodická příručka č. 1/2010 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci Závazného pokynu policejního prezidia č. 166/2009 o provádění vykázání (dále jen MP č. 1/2010).

V čl. 1 písm. i) MP č. 1/2010 se objevuje definice vykázání, ze které vyplývá, že se vykázáním rozumí: „využití oprávnění policisty, na základě něhož je násilná osoba povinna na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, zdržet se vstupu na tato místa (teritoriální ochrana) a zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou (personální ochrana)“.²

² Čl. 1 písm. i) Metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidia č. 166/2009 o provádění vykázání

Zákonné podmínky, resp. oprávnění policisty rozhodnout o vykázání jsou uvedeny v ustanovení § 44 odst. 1 zákona o Policii ČR.

VYKÁZÁNÍ

„Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.“³

V ustanoveních § 44 odst. 1 a § 46 - 47 zákona o Policii ČR jsou uvedeny např. oprávnění a povinnosti policisty při vykázání, délka vykázání, či práva a povinnosti ohrožené nebo i vykázané osoby po vykázání. Některým těmto skutečnostem se budu blíže věnovat v následujících subkapitolách.

Pro bližší představu o množství vykázání uvádím celkové počty od jeho vzniku. „Za rok 2007 bylo na území ČR vykázáno celkem 862 agresorů, za rok 2008 jich bylo 679, v roce 2009 se počet zvýšil na 778 agresorů a za rok 2010 byl jejich počet dosud rekordních 1059!“⁴

Otázkou zůstává, zda vzrůstající tendence je zapříčiněna i zvýšeným počtem domácího násilí, nebo je to jen o tom, že se policisté naučili a nebojí se využívat svého oprávnění vykázat agresivní osobu.

³ Ust. § 44 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ http://www.domacinasili.cz/files/uploaded/UserFiles/graf%20vykazani%20v%20letech%202007_%202010.pdf (12.01.2010).

1.1.1.2 Subjekty a délka trvání vykázaní

Subjekty

Co se týká subjektů vykázaní, tak tyto jsem pro účely své práce rozdělil do dvou základních skupin. První skupina je tvořena ze subjektů, které jsou přímo zúčastněny na vykázaní. Jedná se o:

- a) subjekty s právem vykázat ohrožující osobu
- b) násilná osoba
- c) ohrožená osoba
- d) nezúčastněná osoba

ad a) **subjekty s právem vykázat ohrožující osobu** – „vykázat osobu je oprávněn příslušník Policie České republiky služebně zařazený ve službě kriminální policie a vyšetřování nebo službě pořádkové policie služebně zařazený na obvodním (místním) oddělení policie, pokud byl k posuzování incidentu řádně proškolen“⁵,

ad b) **násilná osoba** – „osoba, která ohrožuje ohroženou osobu na životě, zdraví anebo svobodě nebo lidské důstojnosti, žije s ohroženou osobou ve společném obydlí a lze důvodně předpokládat, že se tato osoba bude dopouštět i nadále nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvlášť závažného útoku proti lidské důstojnosti“⁶,

ad c) **ohrožená osoba** – „osoba, která je ohrožena nebezpečným útokem proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvlášť závažným útokem proti lidské důstojnosti, ze strany násilné osoby“⁷,

⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní.

⁶ Čl. 1 písm. c) Metodické příručky č. 1/2010 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní.

⁷ Čl. 1 písm. d) l. c.

ad d) **nezúčastněná osoba** – každá osoba, která není účastníkem incidentu ani nemá k žádnému účastníku osobní vztah (příbuzenský, partnerský, kamarádský, či obdobný).

Druhá skupina je tvořena ze subjektů, které nejsou přímými účastníky vykazání, ale následně mají své neopomenutelné postavení. Jedná se o:

- e) krajské ředitelství Policie ČR (dále jen KŘ PČR)
- f) orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)
- g) intervenční centrum (dále jen IC)
- h) odbor sociální péče obecního (městského) úřadu (dále jen OSP)

ad e) **krajské ředitelství Policie ČR** – jedná se o subjekt, který je blíže specifikován v ustanovení § 8 odst. 1 zákona o Policii ČR. V odstavci 2 zmiňovaného ustanovení je uvedeno, že je v rámci Policie ČR zřízeno 14 KŘ PČR, jejichž územní obvod je shodný s územním obvodem vyššího územního samosprávného celku.

V případech vykazání působí jednotlivá KŘ PČR jako určitý odvolací orgán, který rozhoduje o případných písemných námitkách proti vykazání, které je vykázaná osoba oprávněna podat do tří dnů ode dne převzetí vykazání (viz. ustanovení § 44 odst. 5 al. třetí, zákona o Policii ČR). V případě, že KŘ PČR shledá, že podmínky vykazání nebyly splněny, vykazání ukončí a o tomto vyrozumí jak vykázanou, tak ohroženou osobu bez zbytečného odkladu (viz. ustanovení § 44 odst. 6 zákona o Policii ČR).

ad f) **orgán sociálně-právní ochrany dětí** – je subjektem, který je do procesu vykazání zainteresován za splnění následujících zákonných podmínek:

„Pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba, zašle kopii úředního záznamu o vykázání v této lhůtě i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.“⁸

„Nezletilou osobou se zde rozumí osoba mladší 18 let.“⁹ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o SPOD), specifikuje, kdo se rozumí OSPOD.

„Sociálně-právní ochranu zajišťují orgány sociálně-právní ochrany, jimiž jsou

- i) okresní úřady*
- ii) obce v přenesené působnosti*
- iii) ministerstvo práce a sociálních věcí*
- iiii) Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.“¹⁰*

Další, velmi důležitá, role OSPOD spočívá v tom, že v případě, že by vykázanou osobou byl nezletilý, pak jej policista musí předat tomuto orgánu.¹¹

ad g) **intervenční centrum** – (dále jen IC) je zařízení sociálních služeb, které s vykázáním spojuje povinnost policisty uvedená v zákoně o Policii ČR.

„Do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zašle policista kopii úředního záznamu o vykázání příslušnému intervenčnímu centru a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu.“¹²

⁸ Ust. § 47 odst. 3 al. druhá zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Čl. 6 odst. 2) Metodické příručky č. 1/2010 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání.

¹⁰ Ust. § 4 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ Čl. 6 odst. 2) Metodické příručky č. 1/2010 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání.

¹² Ust. § 47 odst. 3 al. první zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ve smyslu zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o soc. službách), je IC zařízení sociálních služeb a nabízí, příp. bezplatně poskytuje ohrožené osobě pomoc, která spočívá zejména v ambulantní, terénní nebo pobytové sociální službě.

V případě, že IC obdrží kopii úředního záznamu policie o vykázání, nabídne, případně poskytne do 48 hodin od jejího doručení ohrožené osobě pomoc (viz. ustanovení § 60a odst. 1 zákona o soc. službách).

Zřizovatelem intervenčních center je příslušný krajský úřad, který rovněž vede registr poskytovatelů sociálních služeb (viz. ustanovení § 85 odst. 1 zákona o soc. službách). Centrální evidenci poskytovatelů sociálních služeb je možno získat na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

V současné době je na území ČR registrováno celkem 17 intervenčních center, avšak Policie ČR po vykázání informuje pouze 15 z nich, která jsou registrována u Asociace pracovníků IC ČR, o.s. Jejich seznam je možno dohledat na internetových stránkách občanského sdružení Bílý kruh bezpečí.

ad h) ***odbor sociální péče obecního (městského) úřadu*** – v případě vykázání plní obdobnou funkci jako SPOD, avšak pouze v případech, „*je-li ohroženou osobou osoba vysokého věku, nemohoucí nebo nemocná osoba, která je odkázána na péči či pomoc vykázané osoby a nemůže-li péči či pomoc ohrožené osobě poskytnout jiná vhodná osoba, je policista povinen uvědomit příslušný OSP...*“¹³

Délka vykázání

Z ustanovení § 44 odst. 2 zákona o Policii ČR vyplývá, že délka vykázání má určité specifikum v porovnání s jinými obdobnými způsoby ochrany ohrožených osob. Toto specifikum spočívá v tom, že je délka vykázání jednoznačně určena a nelze ji podle tohoto zákona nijak zkrátit ani prodloužit. O možnosti prodloužení vykázání, avšak podle jiné právní normy, se budu blíže věnovat v subkapitole 1.1.2.

¹³ Čl. 6 odst. 3) Metodické příručky č. 1/2010 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání.

„Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.“¹⁴

Zákon o Policii ČR, ani jiná právní norma, konkrétně neřeší, zda a případně jakým způsobem je postaráno o vykázanou osobu. Pouze na základě ustanovení § 45 odst. 3 zákona o Policii ČR vzniká policistovi, který rozhodl o vykázání, povinnost poskytnout vykázané osobě informace o možnostech jejího dalšího ubytování.

1.1.2 Předběžné opatření

Jak již bylo v předchozí subkapitole zmíněno, 10 denní vykázání je možno podle jiné právní normy prodloužit. Tato další možnost ochrany ohrožené osoby se nazývá předběžné opatření (dále jen PŘOp), které může předseda senátu vydat v souladu se zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen OSŘ), ve znění novely zákona č. 135/2006 Sb., zákon na ochranu před domácím násilím.

Samozřejmě podání návrhu tomuto PŘOp nemusí bezpodmínečně předcházet vykázání, podat takovýto návrh je možno kdykoliv, pokud jsou splněny jeho zákonné podmínky.

V níže uvedené tabulce jsou pro větší přehlednost uvedeny počty vykázání a následného požádání o vydání PŘOp za období let 2007-2010, včetně srovnání schválených, či zamítnutých žádostí o vydání PŘOp.

V roce 2007 nebyly Ministerstvem spravedlnosti ČR evidovány údaje týkající se celkového počtu žádostí o vydání PŘOp. Rovněž dosud nejsou evidovány žádosti o vydání PŘOp, které byly žadatelem vzaty zpět, ani které jsou dosud soudem projednávány, proto součty schválených a zamítnutých žádostí o PŘOp nemusí souhlasit s celkovým počtem podaných žádostí o PŘO.

Použité údaje byly čerpány z internetových stránek <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/r64>.

¹⁴ Ust. § 44 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

	2007	2008	2009	2010
Celkem vykázání	862	679	778	1058
Počet žádostí o PřOp	Nezjištěno	400	440	488
Počet schválených žádostí o PřOp	500	319	329	360
Počet zamítnutých žádostí o PřOp	nezjištěno	36	39	40

1.1.2.1 Právní základ předběžného opatření

Jak již bylo výše zmíněno, PřOp týkající se vykázání, vzniká na základě OSŘ. Obecné podmínky, které se týkají jakéhokoli PřOp (např. zákaz nakládat s prostředky na účtu anebo zákaz prodeje či jiné operace s nemovitostí), jsou uvedeny v §§ 74 – 77a OSŘ. Pro potřeby této práce budu vycházet zejména z ustanovení §§ 76b – 76g, která upravují PřOp týkající se problematiky domácího násilí.

„Je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, předseda senátu předběžným opatřením uloží účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby

- a) opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval,*
- b) nevstupoval do bezprostředního okolí společného obydlí nebo navrhovatele a nezdržoval se tam,*
- c) se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo*
- d) se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.“¹⁵*

¹⁵ Ust. § 76b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Z výše uvedeného zákonného ustanovení je zřejmá podobnost mezi vykázaním podle zákona o Policii ČR a mezi PŘOp podle OSŘ. V kapitole 1.1.1.2 bylo zmíněno, že vykázaní podle zákona o Policii ČR je možno prodloužit podáním návrhu na vydání PŘOp podle OSŘ. Samozřejmě to však není obligatorní postup, což vyplývá z následného ustanovení OSŘ.

„Rozhodnutí o návrhu předběžného opatření podle odstavce 1 není podmíněno předchozím vykázaním podle zvláštního právního předpisu.“¹⁶

V tomto případě se zvláštním právním předpisem rozumí zákon o Policii ČR, konkrétně ustanovení §§ 44 – 47.

1.1.2.2 Subjekty a délka trvání předběžného opatření

Subjekty předběžného opatření

Subjekty výše uvedeného PŘOp jsem pro potřeby této práce určil:

- a) navrhovatel (je jím ohrožená osoba)
- b) ten, proti němuž návrh směřuje (agresor)
- c) okresní soud, v jehož obvodu je nebo byl dům, byt, místnost nebo jiný prostor společně obývaný s navrhovatelem (dále jen příslušný soud)

Při svém rozhodování jsem vycházel z níže uvedeného ustanovení OSŘ, ve kterém je blíže určeno, kdo je účastníkem řízení ve věci PŘOp a který soud je příslušný v dané věci rozhodovat.

¹⁶ Ust. § 76b odst. 5 l. c. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

„Účastníky řízení podle § 76b jsou navrhovatel a ten, vůči němuž návrh směřuje.

K rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření podle § 76b je příslušný okresní soud, v jehož obvodu je nebo byl dům, byt, místnost nebo jiný prostor společně obývaný s navrhovatelem.“¹⁷

Délka předběžného opatření

Podle ustanovení § 76b odst. 3 OSŘ trvá PŘOp jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. V případě, že vykázání podle § 44 zákona o Policii ČR předcházelo rozhodnutí o návrhu na PŘOp, počíná lhůta tohoto PŘOp dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta vykázání podle zákona o Policii ČR.

Tato měsíční lhůta PŘOp může být prodloužena v případě, že bylo zahájeno řízení ve věci samé, a za dodržení dalších podmínek uvedených v ustanovení § 76b odst. 4 OSŘ. Lhůta je prodloužena předsedou senátu na návrh navrhovatele, a to na dobu, která nepřesahuje jeden rok od jeho vykonatelnosti.

„Bylo-li před uplynutím doby uvedené v odstavci 3 zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na návrh navrhovatele rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření. Ustanovení § 75 odst. 4 se použije přiměřeně; návrh na prodloužení doby trvání předběžného opatření musí rovněž obsahovat vylíčení rozhodných skutečností odůvodňujících prodloužení doby trvání předběžného opatření, údaj o majetkových či jiných poměrech, včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí. Soud při svém rozhodování vezme v úvahu zejména trvání stavu ohrožení navrhovatele podle odstavce 1, obsah a důvody podaného návrhu na zahájení řízení ve věci samé, majetkové či jiné poměry účastníků, včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a další rozhodné okolnosti. Předběžné opatření zanikne nejpozději uplynutím 1 roku od okamžiku jeho nařízení. Pokud navrhovatel neprokáže své majetkové či jiné poměry, včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, může soud prodloužit dobu trvání předběžného opatření jen z důvodů zvláštního zřetele hodných.“¹⁸

¹⁷ Ust. § 74 odst. 2 al. druhá a odst. 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Ust. § 76b odst. 4 l. c.

1.1.3 Ústavní péče bez souhlasu nemocného

Následující způsob ochrany rovněž vychází z OSŘ, avšak v tomto případě není limitován konkrétní problematikou protiprávního jednání agresora, nýbrž tím, zda byl ve chvíli, kdy se protiprávního jednání (v tomto případě ohrožování sebe nebo své okolí) dopouštěl, schopen ovládat své jednání, nebo nebyl schopen rozpoznat nebezpečnost svého jednání. V takovém případě je nezbytné zjistit, zda složka jeho volní a racionální psychiky byla v době páchaní protiprávního jednání potlačena. Laicky řečeno, k agresorovi, který vykazuje znaky „nemocného“ člověka se musí přistupovat se zvláštní pozorností a pokud možno mu zprostředkovat potřebnou odbornou lékařskou pomoc.

Specifikum takového protiprávního jednání, oproti ostatním případům popsaným v této práci, spočívá v tom, že za takové jednání nemusí být agresor, mnohdy s diagnostikovanou mentální či psychickou chorobou, vždy odpovědný. V následujících subkapitolách se budu věnovat bezpečnostnímu opatření, které na základě platné legislativy může v případě „nemocného“ agresora umožnit jeho separaci od společnosti.

1.1.3.1 Právní základ vynucené ústavní péče

V případě, že se agresor dopouští jednání, kterým ohrožuje své okolí, může být taková osoba předána do ústavní péče bez jeho písemného souhlasu. Pro účely této práce a pro jednodušší srovnávání s dalšími kapitolami, jsem zredukoval takové ohrožení do užšího významu, a to pouze na fyzické ohrožování jiných osob.

Zákonné podmínky k realizaci takového způsobu ochrany společnosti jsou uvedeny v zákoně č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

*„(4) Bez souhlasu nemocného je možné provádět vyšetřovací a léčebné výkony, a je-li to podle povahy onemocnění třeba, převzít nemocného i do ústavní péče
b) jestliže osoba jeví známky duševní choroby nebo intoxikace ohrožuje sebe nebo své okolí...“¹⁹*

¹⁹ Ust. § 23 odst. 4 písm. b) zákona č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

Po využití tohoto opatření má příslušné zdravotnického zařízení povinnost o tomto do 24 hodin informovat příslušný soud. Tato povinnost duplicitně vychází jak ze zákona č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, tak i z OSŘ.

„ÚSTAVNÍ PÉČE BEZ SOUHLASU NEMOCNÉHO

Převzetí nemocného bez jeho písemného souhlasu do ústavní péče z důvodů uvedených v § 23 odst. 4 je zdravotnické zařízení povinno do 24 hodin oznámit soudu, v jehož obvodu má sídlo. Převzetí se soudu neoznamuje, jestliže nemocný dodatečně ve lhůtě 24 hodin projevil souhlas s ústavní péčí.”²⁰

„ŘÍZENÍ O VYSLOVENÍ PŘÍPUSTNOSTI PŘEVZETÍ NEBO DRŽENÍ V ÚSTAVU ZDRAVOTNICKÉ PÉČE

Ústav vykonávající zdravotnickou péči (dále jen "ústav"), ve kterém jsou umístovány osoby z důvodů uvedených ve zvláštním předpise, je povinen oznámit do 24 hodin soudu, v jehož obvodu ústav je, převzetí každého, kdo v něm byl umístěn bez svého písemného souhlasu.”²¹

V takovém případě plynou soudu povinnosti takového rozhodnutí posoudit.

„(1) O každém, o němž je ústav povinen učinit oznámení podle § 191a (dále jen "umístěný"), zahájí soud, v jehož obvodu je ústav, řízení o vyslovení přípustnosti převzetí podle § 191a odst. 1...”²²

1.1.3.2 Subjekty a délka vynucené ústavní péče

Subjekty v řízení o ústavní péči bez souhlasu pacienta

Jako subjekty popisovaného opatření jsem pro potřeby této práce určil:

- a) osoba jevící známky duševní choroby nebo intoxikace, která ohrožuje sebe nebo své okolí,

²⁰ Ust. § 24 zákona č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ Ust. § 191a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²² Ust. § 191b odst. 1 l. c.

- b) zdravotnický pracovník způsobilý k výkonu příslušného zdravotnického povolání,
- c) ústav vykonávající zdravotnickou péči (dále jen ústav),
- d) příslušný soud.

Ad a) agresorovo protiprávní jednání se nemusí týkat pouze ohrožování jiných osob, ale i jeho vlastní osoby, což je další specifikum ve srovnání s ostatními způsoby ochrany.

Ad b) v tomto případě se nemusí jednat o pracovníka ústavu vykonávajícího zdravotnickou péči, ale např. o speciálně vyškoleného zdravotníka rychlé záchranné služby, který o takovémto umístění může rozhodnout.

Ad c) ústav má, kromě zdravotnických povinností vůči umístěné osobě, rovněž oznamovací povinnost vůči soudu (viz. výše), dále disponuje pravomocí o propuštění umístěné osoby i v případě, že soud rozhodl o zákonnosti umístění, nebo vyslovil přípustnost dalšího držení umístěné osoby v ústavu (blíže viz. ustanovení § 191c odst. 3 a § 191e odst. 2 OSŘ).

Ad d) *„Příslušným soudem se rozumí okresní soud, v jehož obvodu je ústav vykonávající zdravotnickou péči, jde-li o řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v tomto ústavu.“²³*

Tento soud v řízení o ústavní péči rozhoduje rychle a neformálně, a to zejména v následujících krocích:

- zahájí řízení o vyslovení přípustnosti převzetí a do sedmi dnů o tomto usnesením rozhodne,
- provede důkazy potřebné pro posouzení, zda k převzetí došlo ze zákonných důvodů,
- zahájí řízení o vyslovení přípustnosti jeho dalšího držení v ústavu a do tří měsíců o tomto rozsudkem rozhodne.

²³ Ust. § 85 a § 88 písm. h) zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Délka trvání ústavní péče bez souhlasu pacienta

V případě, že příslušný soud rozhodne a vyhlásí rozsudku o dalším držení agresora v ústavu, v tomto musí, mimo jiné, uvést lhůtu, po kterou umístěná osoba zůstane v ústavní péči. Bližší podrobnosti jsou uvedeny v ustanovení § 191e odst. 1 OSŘ.

„(1) Účinnost rozsudku podle § 191d odst. 4 zanikne uplynutím doby jednoho roku ode dne jeho vyhlášení, nebyla-li v něm určena lhůta kratší. Má-li být držení v ústavu prodlouženo nad tuto dobu, je nutno provést nové vyšetření a soud musí o povolení dalšího držení znovu rozhodnout...“²⁴

Z uvedeného ustanovení vyplývá, že horní hranice délky, po kterou může soud držet agresora v ústavní léčbě, není omezena. Jde o zcela logickou záležitost, neboť pokud agresor nebude dle odborných lékařských posudků schopen resocializace bez jakýchkoliv rizik pro okolí, nemůže být do společnosti propuštěn jen na základě nějakého legislativního omezení. Naštěstí tomu tak v našem právním řádu není.

Závěrem této kapitoly bych chtěl uvést, že tento způsob ochrany by mohl spadat i do kapitoly 1.2, tedy do ochranných programů, ale věřím, že jeho umístění na toto místo není ve výrazném rozporu s cílem této práce.

²⁴ Ust. § 191e zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

1.1.4 Vazba

Doposud byly výše uvedené způsoby ohrožování agresorem na úrovni správních deliktů. Pokud by ohrožování, týrání, či atakování agresivní osoby dosáhlo intenzity, která by zakládala důvodné podezření, že by se agresor mohl dopouštět trestného činu, umožňuje náš právní řád další způsoby ochrany. Jedním z nich je tzv. institut vazby, který je zakotven v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní řád).

„Vazba je institut trestního řízení, jehož použitím je obviněný na základě rozhodnutí soudu dočasně zbaven osobní svobody, aby mu bylo zabráněno vyhýbat se trestnímu stíhání nebo trestu, mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání nebo pokračovat v trestné činnosti.“²⁵ „Trestním řízením se rozumí řízení podle trestního řádu.“²⁶

1.1.4.1 Právní základ vazby

Nejzákladnější právní normou, která v souvislosti s rozhodnutím o vazbě umožňuje prolomení nedotknutelnosti osobní svobody v souvislosti s rozhodnutím soudu, je Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, kterou je ČR vázána.

„Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost. Nikdo nesmí být zbaven svobody kromě případů, pokud se tak stane v souladu s řízením stanoveným zákonem: zákonné zatčení nebo jiné zbavení osobní svobody za účelem předvedení před příslušný soudní orgán pro důvodné podezření ze spáchání trestného činu nebo jsou-li oprávněné důvody k domněnce, že je nutné zabránit ve spáchání trestného činu nebo v útěku po jeho spáchání.“²⁷

²⁵ CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha: ASPI, 2008, s. 241.

²⁶ Ust. § 10 odst. 1, al. první zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ Čl. 5 odst. 1 písm. c) Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.

Další právní norma, která na území ČR stanoví obecné podmínky pro rozhodnutí o vazbě je zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992, Listina základních práv a svobod (dále jen LZPS), kde je uvedeno, že „nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu.“²⁸

Konkrétní podmínky týkající se možného rozhodnutí o vzetí do vazby, jakožto úkonu trestního řízení, jsou taxativně vymezeny v ustanoveních §§ 67 – 74 trestního řádu. Pro potřeby této práce se nebudu věnovat zvláštním vazebním podmínkám, využívaných např. v případech řízení o povolení obnovy řízení, dovolání nebo stížnosti pro porušení zákona, či v případech vazby vydávací, vyhošťovací, nebo vazby v řízení o výkonu rozsudků cizozemských soudů.

Pro bližší představu uvedu zákonné znění základních důvodů vazby.

„Důvody vazby

Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava,

a) že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest,

b) že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo

c) že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil,

a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením.“²⁹

²⁸ Čl. 8 odst. 5 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Ust. § 67 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

V této práci nechci blíže rozepisovat jednotlivé, výše uvedené, obecné důvody vzetí do vazby, neboť by to svým rozsahem vydalo na samostatnou odbornou práci. Zde chci pouze upozornit a zdůraznit tzv. „předstižný“ důvod vazby, který je uveden v ustanovení § 67 písm. c) trestního řádu, jelikož je svým charakterem nejbližší obsahu mé práce. Pro potřeby této práce mám na mysli pouze tu trestnou činnost, kdy pachatel působí na život nebo zdraví poškozených, byť zákon v případech rozhodnutí nerozlišuje jednotlivé druhy zájmů chráněné zákonem.

1.1.4.2 Subjekty a délka trvání vazby

Subjekty v řízení o vazbě jsou následující:

- a) obviněný,
- b) státní zástupce,
- c₁) soudce,
- c₂) soud.

Ad a) „Vzít do vazby lze toliko osobu, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání“³⁰, tj. obviněného. Trestním stíháním se rozumí úsek řízení od zahájení trestního stíhání do pravomocného rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení (dále jen OČTŘ) ve věci samé (viz. ustanovení § 10 odst. 12 al. první trestního řádu). Bližší podmínky zahájení trestního stíhání jsou uvedeny v ustanovení § 160 trestního řádu.

Ad b) V řízení o vazbě, avšak pouze během přípravného řízení, má státní zástupce postavení navrhovatele. „O vzetí do vazby rozhoduje soud a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce“.³¹ Policejní orgán ve fázi přípravného řízení podává státnímu zástupci pouze podnět

³⁰ Ust. § 68 odst. 1 al. první zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Ust. § 68 odst. 1 al. druhá l. c.

k přezkoumání a případnému rozhodnutí státního zástupce o tom, zda podá nebo nepodá k příslušnému soudu návrh na vzetí podezřelého do vazby. Tento podnět není trestně procesním úkonem, nýbrž pouze administrativním postupem.

Ad c₁) Z výše uvedeného ustanovení trestního řádu je zřejmé postavení soudce v rozhodnutí o vazbě v přípravném řízení. Avšak existuje situace, kdy soudce rozhoduje i v řízení před soudem, a to v případě, kdy se rozhoduje o vazbě zatčeného obviněného (viz. ustanovení § 69 odst. 5 trestního řádu).

Ad c₂) Stejně tak z výše uvedeného ustanovení trestního řádu vyplývá i postavení soudu. V řízení před soudem soud rozhoduje zpravidla v senátu. Senáty okresního soudu se vždy skládají z předsedy senátu a dvou přísedících. Senáty krajského soudu se skládají z předsedy senátu, soudce a tří přísedících, jestliže rozhodují jako soudy prvního stupně, nebo z předsedy senátu a dvou soudců v ostatních případech. Předsedou senátu může být ve všech případech pouze soudce.

„Přípravným řízením se rozumí úsek trestního řízení počínající sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavení trestního stíhání, anebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.“³²

³² Ust. § 10 odst. 12 al. první zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

Délka trvání vazby

Trvání vazby je blíže uvedeno v ustanovení § 71 odst. 8 trestního řádu, kde je uvedeno:

„Celková doba vazby v trestním řízení nesmí přesáhnout

a) jeden rok, je-li vedeno trestní stíhání pro trestný čin, o kterém je příslušný konat řízení samosoudce,

b) dva roky, je-li vedeno trestní stíhání pro trestný čin, o kterém je příslušný v prvním stupni konat řízení senát okresního nebo krajského soudu, nejde-li o trestný čin uvedený v písmenech c) a d),

c) tři roky, je-li vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin, nejde-li o trestný čin uvedený v písmenu d),

d) čtyři roky, je-li vedeno trestní stíhání pro zločin, za který lze podle trestního zákona uložit výjimečný trest.“³³

„Z výše uvedené délky vazby vždy jedna třetina připadá na přípravné řízení a dvě třetiny na řízení před soudem.“³⁴

Samozřejmě uvedené lhůty jsou uvedeny jako horní časová hranice. OČTŘ musí průběžně zkoumat důvody vazby a v případě, že tyto pominuly, tak v přípravném řízení státní zástupce a v řízení před soudem soud rozhodne o propuštění obviněného z vazby.

³³ Ust. § 71 odst. 8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ Ust. § 71 odst. 9 al. první l. c.

1.1.5 Utajený svědek

Stejně jako v předchozí subkapitole, tak i tento způsob ochrany se používá v případech protiprávního jednání, které jsou svou intenzitou natolik nebezpečné, že se o nich musí rozhodovat v trestním řízení. *„Nárůst organizovaného zločinu vedl i naše zákonodárce k přijetí úpravy chránící svědky nebo osoby jim blízké před újmou na zdraví nebo jiným vážným nebezpečím porušení jejich základních práv. OČTŘ je povinen ochranu svědka zajistit. Taková ochrana však musí být v souladu se zásadou veřejného projednávání věci, ve spojení se zásadou kontradiktorního řízení – tedy s právem vyjádřit se ke všem důkazům a mít možnost jejich verifikace z hlediska pravdivosti a věrohodnosti. Proto trestní řád stanoví podmínky, za kterých lze utajit totožnost svědka.“³⁵*

Ke zjištění, zda byl spáchán trestný čin a ke zjištění jeho pachatele slouží dokazování. *„V trestním řízení jde o to, aby byla zjištěna materiálním způsobem pravdivost těch skutkových okolností, na kterých závisí rozhodnutí o vině a trestu.“³⁶* Jedním ze způsobů dokazování v trestním řízení, které jsou taxativně uvedeny v ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu, je výpověď svědka.

„Výpověď svědka v trestním řízení je základním a mnohdy nejdůležitějším důkazním prostředkem, a proto má mimořádný význam pro rozhodování soudu o vině a trestu.“³⁷

Zejména z důvodů negativně působit na obsah výpovědi svědka, a tak podstatně ovlivnit rozhodnutí soudu, může nastat u svědků, zpravidla těch nejzávažnějších zločinů, či osob jim blízkých, důvodná obava, že by ze strany pachatele, či jiných zainteresovaných osob, mohlo dojít k jejich zastrahování fyzickou, či materiální újmou s cílem donutit svědky, aby např. změnilí svou původní výpověď, nebo nevypovídali vůbec. Tyto nátlaky mohou potencionální svědky odradit od plnění jejich zákonné povinnosti svědčit v trestním řízení, jak jim ukládá následující ustanovení trestního řádu:

„Každý je povinen na předvolání se dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení“.

³⁵ CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha: ASPI, 2008, s. 320-321.

³⁶ L. c., s. 281.

³⁷ MARINI, M. *Utajený svědek a zvláštní ochrana vědka*. 2. vyd. Praha: LINDE PRAHA, 2008, s. 6.

Z tohoto důvodu je více než nezbytné umožnit takovým svědkům, aby byli ochráněni před případnými neoprávněnými nátlaky a tak dosáhnout účelu trestního řízení. *„Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.“*³⁸

Jedním z takových opatření je tzv. „institut utajeného svědka“, což je další způsob poskytování ochrany, jež poskytuje náš právní řád ohroženým osobám.

1.1.5.1 Právní základ utajeného svědka

První zákonné znění institutu utajeného svědka bylo do trestního řádu zakotveno na základě zákona č. 292/1993 Sb., s účinností ke dni 1. ledna 1994, avšak toto bylo ke dni 1. března 1995 zrušeno nálezem Ústavního soudu ze dne 12. října 1994, sp. un. Pl. ÚS 4/94, publikovaným pod č. 214/1994 Sb. Upravená verze institutu utajeného svědka byla do trestního řádu vrácena na základě zákona č. 152/1995 Sb., s účinností od 1. září 1994. Poslední změna ustanovení § 55 odst. 2 trestního řádu byla provedena na základě zákona č. 274/2008 Sb., s účinností od 1.1.2009 a jeho aktuální znění je následující:

„Nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědeckví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem, orgán činný v trestním řízení učiní opatření k utajení totožnosti i podoby svědka; jméno a příjmení a jeho další osobní údaje se do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznamovat jen orgány činné v trestním řízení v dané věci. Svědek se poučí o právu požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je pak veden. Je-li třeba zajistit ochranu těchto osob, orgán činný v trestním řízení činí bezodkladně všechna potřebná opatření. Zvláštní způsob ochrany svědků a osob jim blízkých stanoví zvláštní zákon. Pomínou-li důvody pro utajení podoby svědka a oddělené vedení osobních údajů svědka, orgán, který v té době vede trestní řízení, zruší stupeň

³⁸ Ust. § 1 odst. 1 al. první zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

utajení těchto informací, připojí uvedené údaje k trestnímu spisu a podoba svědka ani údaje o jeho totožnosti se nadále neutajují; to neplatí, je-li utajována totožnost a podoba osob uvedených v § 102a.“³⁹

Pro větší přehlednost uvádím některé z interních předpisů, ve kterých jsou uvedeny bližší postupy jednotlivých poskytovatelů při aplikování institutu utajeného svědka.

- Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 1/2002, č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších změn.
- Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 1/2008, o trestním řízení.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 201/2008, kterým se upravuje postup policejních orgánů při provádění opatření k utajení totožnosti podoby svědka nebo osoby podávající vysvětlení.

1.1.5.2 Subjekty a délka trvání utajovaného svědka

Subjekty institutu utajovaného svědka

Subjekty zmiňované ochrany spočívající ve výsledku „dotčených“ osob, jejichž totožnost a podoba mohou být utajeny, jsou:

- a) *„svědci, kterým v souvislosti s podáním svědectví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem“⁴⁰,*
- b) *osoby podávající vysvětlení dle § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu⁴¹,*
- c) *osoby blízké svědkům, jež jsou uvedeni v písm. a) a b),*

³⁹ Ust. § 55 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ Ust. § 55 odst. 2 al. první zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ Ust. § 158 odst. 7 al. třetí l. c.

d) „osoby, které jsou služebně činné v policejním orgánu nebo jsou policisty jiného státu a jsou použity v trestním řízení jako agent anebo provádějící předstíraný převod“⁴²,

e) „osoby, které jsou služebně činné v policejním orgánu nebo jsou policisty jiného státu a bezprostředně se podílejí na použití agenta nebo provedení předstíraného převodu.“⁴³

Z OČTŘ je to v praxi zejména policejní orgán, který využívá popisované opatření k utajení „dotčené osoby“ v případech, že o to tato osoba požádá anebo na základě vlastních poznatků se souhlasem této osoby a jsou splněny podmínky uvedené v ustanovení § 55 odst. 2 trestního řádu. Jednotlivé subjekty, které mají statut policejního orgánu, jsou uvedeny v ustanovení § 12 odst. 2 trestního řádu, avšak v praxi přijímají opatření k utajení totožnosti nebo podoby svědka nejčastěji útvary Policie České republiky.

Délka institutu utajovaného svědka

Horní hranice délky využití institutu utajovaného svědka není konkrétně časově ohraničena, avšak v obecné rovině lze říci, že pro ukončení tohoto opatření se rozhodne v případě, pominou-li důvody k dalšímu utajování „dotčené osoby“. O zrušení dalšího utajování „dotčených osob“ uvedených ve zmiňovaných bodech d) a e) nelze rozhodnout.

K závěru, že důvody utajení pominuly, může OČTŘ dojít např. zjištěním skutečností, že „*identita svědka vyjde najevo, popř. obviněný již dále nebude představovat hrozbu pro svědka či osoby jemu blízké*“⁴⁴, utajované osobě již nehrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí, nebo bylo hodnověrně zjištěno, že předpoklad o takové újmě byl mylný, anebo když se podařilo zajistit ochranu dotčené osoby jiným způsobem (např. podle zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, kterému se budu blíže věnovat v kapitole 2.2.1).

⁴² Ust. § 102a odst. 1 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ Ust. § 102a odst. 1 písm. b) l. c.

⁴⁴ MARINI, M. *Utajovaný svědek a zvláštní ochrana vědka*. 2. vyd. Praha: LINDE PRAHA, 2008, s. 70.

1.2 Ochrana ohrožených osob se vznikem fyzické ochrany

Způsoby ochran, které jsou uvedeny v kapitole 1.1, jsou oproti způsobům uvedeným pod touto kapitolou vzájemně odlišné v několika zásadních principech. V první kapitole se jednalo spíše o administrativní opatření různých státních orgánů, zatímco v této kapitole se bude jednat o způsoby ochran vyžadující zejména časovou, personální a v neposlední řadě finanční náročnost.

V této části své práce se budu blíže věnovat poskytování fyzické ochrany, které je náročné zejména co do proškolení a výcviku osob poskytujících fyzickou ochranu, ale i na finanční, či logistické zajištění nezbytné pro takovou ochranu (např. výzbroj a výstroj, ochranné prostředky apod.). Uvedené důvody jsou jedny z nejhlavnějších, proč se fyzická ochrana poskytuje v nezbytné míře a v souladu s obecnou zásadou subsidiarity, což znamená, že se užije až v případě, pokud nelze bezpečnost ohrožených osob zajistit jiným efektivním způsobem.

Smyslem nejen této kapitoly, ale celé práce, je charakterizovat způsoby ochrany fyzicky ohrožených osob zejména z řad široké veřejnosti, proto se budu kapitolám 1.2.1 a 1.2.2, ve kterých se jedná o ochranu ohrožených osob se zvláštním postavením, věnovat pouze okrajově.

1.2.1 Ochrana osob při exekuci a výkonu rozhodnutí

V této subkapitole bych se jen v krátkosti zmínil o jedné z možností poskytování ochrany ohroženým státním subjektům, jež mají zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení. Zákodárce zřejmě došel k závěru, že případné omezení činnosti níže uvedených ohrožených subjektů je natolik závažné a nebezpečné pro společnost, že jim poskytne specifickou ochranu v porovnání s jinými, ať už soukromými nebo státními subjekty.

1.2.1.1 Právní základ

Právní normou, která umožňuje zvláštní oprávnění pro případné poskytnutí zejména fyzické ochrany určeným státním úředníkům, je zákon o Policii ČR.

„Zákon předpokládá, že policejní ochrana se poskytne pouze v případě, že uvedené osoby si nemohou zajistit bezpečí samy a nebezpečí je reálné.“⁴⁵

„Poskytování ochrany a součinnosti při provádění exekuce a výkonu rozhodnutí

(1) Policie poskytne ochranu osobě pověřené výkonem rozhodnutí za podmínky, že tato osoba

a) nemůže provést výkon rozhodnutí z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví a

b) o poskytnutí této ochrany požádá

(2) Policie poskytne exekutorovi součinnost při exekuční činnosti a ochranu při provádění exekuce. Ochranu poskytne policie za úhradu nákladů v případě, že exekutor si může ochranu zajistit jinak.

(3) V žádosti o ochranu se musí uvést konkrétní důvody, z nichž obava z ohrožení života nebo zdraví osoby vyplývá.“⁴⁶

1.2.1.2 Subjekty

Z výše uvedené kapitoly vyplývá, že subjekty můžeme rozdělit na ty, které poskytují ochranu a na ty, kterým je ochrana poskytována. Jedná se o:

- a) Policii ČR,
- b) osobu pověřenou výkonem rozhodnutí,
- c) exekutora.

Ad a) v praxi se jedná o to, že poskytovatelem ochrany, zejména fyzické, je konkrétní policista.

Ad b) výkony rozhodnutí mohou být prováděny:

- soudy podle OSŘ,
- správními orgány podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů,

⁴⁵ MATES, P. a kol. *Nové policejní právo*. Praha: LINDE PRAHA, 2009, s. 51.

⁴⁶ Ust. § 21 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- správními orgány podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Ad c) exekutorem se dle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) „rozumí fyzická osoba splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil exekutorským úřadem.“⁴⁷

1.2.2 Zajišťování bezpečnosti určených osob

Další způsob ochrany, který je poskytován subjektům se zvláštním postavením, je zajišťování bezpečnosti určených osob, konkrétně ústavních činitelů ČR, nebo osob chráněných při jejich pobytu na území ČR podle mezinárodních dohod.

Cílem této subkapitoly je ucelení přehledu i o možných ochranných opatřeních, které jsou poskytovány i nepřímo ohroženým osobám. Subjekty této subkapitoly, kterým je poskytována ochrana, nemusí být po celou dobu poskytování ochrany bezprostředně ohroženy na životě ani zdraví, ale mají natolik důležité postavení, že minimalizace rizika jejich případného atakování je pro jednotlivé vládnoucí instituce natolik důležitá, že takováto ochrana jim je poskytována preventivně.

1.2.2.1 Právní základ

Jak již bylo výše naznačeno, ochrana určených osob má nadnárodní zájem, což je zřejmé i z toho, že poskytování takové ochrany primárně vyplývá z následujících mezinárodních smluv:

- článek 4 Úmluvy o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců, vyhlášené pod č. 131/1978 Sb.
- článek 29 Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích, vyhlášené pod č. 157/1964 Sb.

⁴⁷ Ust. § 1 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).

Náš právní řád určuje povinnost zajišťování bezpečnosti určených osob dvěma subjekty, a to v následujících zákonech:

- ❖ zákon o Policii ČR
- ❖ zákona č. 124/1992 Sb. o Vojenské policii (dále jen zákona o VP)

„Zajišťování bezpečnosti určených osob

Policie zajišťuje v rámci plnění svých úkolů bezpečnost

- a) *ústavního činitele České republiky, stanoví-li tak vláda,*
- b) *osoby chráněné při jejím pobytu na území České republiky podle mezinárodních dohod.“⁴⁸*

„Vojenská policie zajišťuje ochranu a doprovod určených osob, ochranu vyčleněných vojenských dopravních letadel pro přepravu ústavních činitelů a vojenských objektů určených pro odbavení přepravovaných ústavních činitelů a určených osob.“⁴⁹

Dalšími právně závaznými dokumenty, které se týkají poskytování ochrany určených osob, jsou:

- čl. 1 nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti ústavních činitelů České republiky,
- pokyn ministra vnitra č. 15/2005, kterým se ukládají úkoly k zabezpečení ochrany ústavních činitelů České republiky a osob, kterým je ochrana poskytována podle mezinárodních dohod, ve znění pokynu ministra vnitra č. 2/2009. Obsah tohoto dokumentu byl klasifikován stupněm „vyhrazené“ ve smyslu zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti,

⁴⁸ Ust. § 49 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ Ust. § 3 odst. 1 písm. m) zákona č. 124/1992 Sb. o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů.

Bližší postupy upravující činnost speciálních útvarů při poskytování ochrany určených osob je uvedena v následujících interních předpisech:

- Rozkaz policejního prezidenta č. 87/2005, kterým se vydává "Stupnice pro vyhodnocení ohrožení chráněných osob při návštěvách Evropské unie" a kterým se ukládají úkoly k zabezpečení jejího využívání,
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2008, kterým se vydávají zásady činnosti při zajišťování bezpečnosti chráněných osob,
- Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 10/2009, ochrana a doprovod určených osob (dále jen ZPNVP č. 10/2009),
- Směrnice Hlavního velitelství Vojenské policie určená pro činnost příslušníků Vojenské policie při plnění úkolů ochrany a doprovodu chráněných osob ve smyslu zákona č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů.

1.2.2.2 Subjekty

Jak lze z výše zmiňovaných právních norem dovodit, jsou subjekty, jež na území ČR poskytují ochranu určeným osobám, Policie ČR a Vojenská policie. V této subkapitole blíže představím konkrétní specializované útvary, které jsou pod těmito subjekty zřízeny, a které konkrétní fyzickou ochranu poskytují. Další skupinou subjektů jsou ty, kterým je fyzická ochrana poskytována.

Subjekty poskytující ochranu určeným osobám

Obecně je známo, že Policie ČR a Vojenská policie (dále jen VP) jsou státní orgány plnící úkoly na nejrůznějších úsecích. V tomto případě se budu věnovat pouze úseku ochrany určených osob.

V případě Policie ČR ochranu určeným osobám poskytuje *Ochranná služba Policie ČR*, která se dále dělí na dva speciální útvary s odborně vycvičenými a vyškolenými specialisty na ochranu osob, a to na:

- a₁) Útvar pro ochranu prezidenta České republiky (dále jen ÚOPČR) a
- a₂) Útvar pro ochranu ústavních činitelů (dále jen ÚOÚČ).

ÚOPČR v rámci výkonu služby zejména zajišťuje:

- *„osobní a epizodickou ochranu a bezpečnostní ochranu a přepravu prezidenta, jeho manželky a dalších chráněných osob,*
- *osobní a epizodickou ochranu a bezpečnostní dopravu osob, kterým je po dobu jejich pobytu na území České republiky poskytována ochrana podle mezinárodních dohod,*
- *zajišťuje ochranu sídla prezidenta a objektů, kde pobývá,*
- *střeží objekty, v nichž pobývají další chráněné osoby,*
- *provádí hygienicko-toxikologickou, pyrotechnickou a speciální technickou ochranu,*
- *v souvislosti s ochranou prezidenta organizuje bezpečnostní akce,*
- *ve spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky a Vojenskou kanceláří prezidenta republiky plní úkoly v oblasti příprav činnosti útvaru za krizových situací včetně stavu ohrožení státu a válečného stavu.“⁵⁰*

Činnost tohoto útvaru je samozřejmě mnohem rozsáhlejší, avšak výše uvedený výčet jeho činnosti jsou svou povahou nejbližší cíli této práce.

ÚOÚČ v rámci výkonu služby zejména zajišťuje:

- *„osobní a epizodickou ochranu a bezpečnostní dopravu trvale chráněných ústavních činitelů České republiky,*
- *osobní a epizodickou ochranu a bezpečnostní přepravu osob, kterým je po dobu jejich pobytu na území České republiky poskytována ochrana podle mezinárodních dohod,*
- *ochranu diplomatických objektů (zastupitelských úřadů a rezidencí velvyslanců),*
- *ochranu chráněných objektů a prostorů zvláštního významu pro vnitřní pořádek a bezpečnost, které schválila vláda (např. Poslanecké sněmovny, Parlamentu ČR, Ústavního soudu ČR, aj.),*

⁵⁰ <http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-prezidenta-ceske-republiky.aspx>, (20. ledna 2011).

- *v souvislosti s ochranou chráněných osob organizuje opatření k zajištění bezpečnosti osob a objektů,*
- *provádí hygienicko-toxikologickou ochranu.*⁵¹

Stejně tak jako ÚOPČR má i tento útvar v rámci svého působení mnohem širší rozsah, kterému se bohužel z kapacitních důvodů nemohu v této práci blíže věnovat.

V případě VP ochranu určeným osobám poskytuje *Velitelství ochranné služby Vojenské policie* (dále jen VOS VP).

VP je zvláštní vojenský ozbrojený sbor, který plní taxativně vymezené úkoly v rozsahu zákona č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů. *„Organizační struktura VP je založena na územním principu a je tvořena třemi útvary s územní působností (Velitelství VP Tábor, Stará Boleslav a Olomouc) a dále dvěma útvary s celorepublikovou působností (Hlavní velitelství VP a VOS VP.*⁵²

*„VOS VP je výkonným orgánem policejní ochrany ozbrojených sil, vojenských objektů, vojenského materiálu a ostatního majetku státu, s nímž přísluší hospodařit Ministerstvu obrany v rozsahu vymezeném zákonem o Vojenské policii na území hlavního města Prahy. Při plnění úkolu ochrany a doprovodu určených osob a vyčleněných vojenských přeprav je orgánem s celorepublikovou působností.*⁵³

Subjekty, jimž je ochrana poskytována

I. Určené osoby, kterým poskytuje ochranu Policie ČR

Z výše uvedené citace ustanovení § 49 odst. 1 zákona o Policii ČR je zřejmé, že Policie ČR poskytuje ochranu následujícím subjektům:

- a) ústavním činitelům ČR, stanoví-li tak vláda,
- b) osobám chráněným při jejich pobytu na území ČR dle mezinárodních dohod.

⁵¹ <http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-ustavnich-cinitelu-19.aspx>, (20. ledna 2011).

⁵² <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=7461>, (20. ledna 2011).

⁵³ <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=6247>, (20. ledna 2011).

Ad a) „Právní řád České republiky výslovně nedefinuje, kdo je ústavním činitelem. Pokud se ovšem vychází z Ústavy České republiky, je ústavních činitelů celá řada (například prezident republiky, předseda vlády, členové vlády, poslanci, senátoři, soudci).“⁵⁴

V čl. 1 nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti ústavních činitelů České republiky, jsou taxativně uvedeny osoby, jimž je trvale poskytnuta ochrana ze strany Policie ČR. Jedná se následující ústavní činitele ČR, kteří vykonávají funkci:

- „prezidenta republiky, a to i po skončení výkonu jeho funkce,
- předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky,
- předsedy senátu Parlamentu České republiky,
- předsedy vlády.“⁵⁵

Dále je trvalá ochrana nepřetržitě poskytována následujícím členům vlády:

- „místopředsedovi vlády pro evropské záležitosti,
- ministru zahraničních věcí,
- ministru vnitra,
- ministru spravedlnosti.“⁵⁶

Ad b) taxativním výčtem osob, které jsou chráněné při jejich pobytu na území ČR podle mezinárodních dohod, bych zabral nemalý prostor v této práci, proto jsem se rozhodl tento seznam zde nevypisovat. Jen pro bližší představu uvádím, že „do okruhu těchto osob náleží především reprezentanti a činitelé jiných států a mezinárodních organizací, zejména hlavy cizích států, předsedové, popřípadě též členové cizích vlád, zástupci Organizace spojených národů a jiných mezinárodních organizací.“⁵⁷

⁵⁴ MATES, P. a. kol. *Nové policejní právo*. 1. vyd. Praha: LINDE PRAHA, 2009, s. 107.

⁵⁵ Čl. 1 nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti ústavních činitelů České republiky

⁵⁶ L. c.

⁵⁷ MATES, P. a. kol. *Nové policejní právo*. 1. vyd. Praha: LINDE PRAHA, 2009, s. 108.

II. Určené osoby, kterým poskytuje ochranu VP

Podle ZPNVP č. 10/2009 se určenou osobou rozumí „osoba, které se na základě rozhodnutí náčelníka VP poskytuje osobní ochrana a doprovod ve smyslu ustanovení zákona o VP.“⁵⁸

Ze stejného interního předpisu VP dále vyplývá výčet osob, kterým se osobní ochrana poskytuje. Konkrétně se jedná o:

- a) *ministry obrany,*
- b) *náčelníky generálních štábů,*
- c) *Předsedu Vojenského výboru EU,*
- d) *Předsedu Vojenského výboru NATO,*
- e) *Vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě,*
- f) *Velitele velitelství společných sil NATO (v Evropě),*
- g) *Vrchního velitele pro transformaci NATO (USA),*
- h) *další zahraniční hosty dle určení (na základě politicko-bezpečnostní situace v dané zemi a regionu).⁵⁹*

„Zajištění ochrany a doprovodů určených osob nařizuje náčelník VP.“⁶⁰

⁵⁸ Čl. 1 písm. a) Závazného pokynu náčelníka Vojenské policie č. 10/2009, ochrana a doprovod určených osob.

⁵⁹ Čl. 3 odst. 2 l. c.

⁶⁰ Čl. 3 odst. 1 l. c.

1.2.3 Krátkodobá ochrana

Krátkodobá ochrana je zvláštní způsob zajištění bezpečnosti ohrožené osobě, u kterého není rozhodující, jakého protiprávního jednání se agresor dopustil, tedy nezáleží na tom, zda svým jednáním spáchal trestný čin, přestupek, či jiný správní delikt. Jednou z obligatorních podmínek pro poskytnutí krátkodobé ochrany je hrozba závažného rizika ohrožené osobě.

„Za krátkodobou ochranou si nelze představovat 24 hodinovou ochranu osobními ochránci. Fyzická ochrana je spíše doplňkovou formou a primárně jsou využívány zejména formy preventivní činnosti, zabezpečovací techniky, případně dočasného přemístění. V některých případech je možné využít spolupráce s neziskovými organizacemi zabývajícími se poskytováním pomoci v tíživých situacích.“⁶¹

Trend krátkodobé ochrany má v současné době vzrůstající charakter, čemuž nasvědčuje skutečnost, že v roce 2009 byla krátkodobá ochrana poskytnuta ohroženým osobám celkem v 15 případech, zatímco v roce 2010 to bylo ve 128 případech.

Dle mého názoru k tak markantnímu nárůstu došlo po tragické události, ke které došlo 11. února 2010, a která je spojována s možným pochybením tří českobudějovických policistů, kteří jsou v současné době obžalováni za to, že během výkonu jejich služby neposkytli krátkodobou ochranu osobám, které byly asi dvě hodiny po odjezdu policejní hlídky zavražděny. „*V tomto případě policie nevyužila všech možností, které má k dispozici, aby k tragédii nedošlo,*“ uvedl už necelé dva týdny po vraždě ředitel jihočeské policie Radomír Heřman.⁶²

⁶¹ <http://www.policie.cz/clanek/kratkodoba-ochrana-otazky-a-odpovedi.aspx>, (29. ledna 2011).

⁶² <http://www.novinky.cz/krimi/223442-soud-resi-zda-policiste-mohli-zabranit-vrazde-manzelu-malhockych.html>, (15. března 2011).

1.2.3.1 Právní základ krátkodobé ochrany

Institut krátkodobé ochrany je na území ČR využíván od 1.1.2002. V této době policie však postupovala pouze na základě Závazného pokynu policejního prezidenta č. 19, ze dne 19. prosince 2001, kterým se stanovil postup při poskytování krátkodobé ochrany útvary Policie ČR.

Do právního řádu ČR byl tento institut zakotven až na základě zákona o Policii ČR, s účinností k 1.1.2009.

„Krátkodobá ochrana osoby

Krátkodobou ochranou osoby se pro účely tohoto zákona rozumí opatření zahrnující

- a) fyzickou ochranu,*
- b) dočasnou změnu pobytu osoby,*
- c) použití zabezpečovací techniky, nebo*
- d) poradensko-preventivní činnost.“⁶³*

Bližší podmínky a postupy týkající se poskytování krátkodobé ochrany na základě uvedeného zákona byly nově upraveny Závazným pokynem policejního prezidenta č. 203, ze dne 31. prosince 2008, kterým se stanovil postup při poskytování krátkodobé ochrany útvary Policie ČR.

V současné době jsou zmiňované postupy uvedeny v nedávno vydaném Závazném pokynu policejního prezidenta č. 11, ze dne 15. února 2011 o provádění krátkodobé ochrany osob (dále jen ZPPP č. 11/2011).

Rozdíly mezi těmito posledními interními předpisy jsou velmi markantní, zejména se nově rozšířil taxativní výčet poskytovatelů krátkodobé ochrany, dále se rozšířila působnost Útvaru speciálních činností a jiné. Bohužel je tento dokument určen pro vnitřní potřebu policie, proto se o jeho obsahu nemohu blíže zmiňovat.

⁶³ Ust. § 50 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

1.2.3.2 Subjekty a délka trvání krátkodobé ochrany

Subjekty, kterým je krátkodobá ochrana poskytována

Výše uvedené subkapitoly související s poskytováním fyzické ochrany se dosud týkaly pouze osob se zvláštním postavením, vlastností nebo funkcí. V této subkapitole se budu věnovat způsobu poskytování ochrany, který je v obecné rovině určen pro jakoukoli osobu, které zřejmě hrozí újma na životě nebo zdraví nebo jiné vážné nebezpečí. Z ustanovení § 50 odst. 2 zákona o Policii ČR lze konstatovat, že se krátkodobá ochrana poskytuje:

- a) osobě, které zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí,
- b) v odůvodněných případech také osobám blízkým osobě uvedené v písm. a)

V tomto případě se analogicky vychází z občanského zákoníku, kde je uvedeno, že *„Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.“*⁶⁴

Na základě ustanovení § 50 odst. 2 zákona o Policii, u kterého je zřejmá zásada subsidiarity, se krátkodobá ochrana neposkytuje ohrožené osobě v případech, kdy jsou splněny podmínky dle ustanovení § 21 nebo § 49 zákona o Policii ČR (viz. subkapitoly 1.2.1 a 1.2.2), nebo které je ohrožené osobě poskytována zvláštní ochrana (viz. kapitola 2.1.3).

Mezi odbornou veřejností není jednotný názor, zda lze krátkodobou ochranu současně poskytnout v případě užívání institutu utajovaného svědka (viz. subkapitola 1.1.4). Obecně však lze říci, že žádná právní norma tuto možnost výslovně nezakazuje. Jedná se spíše o vnímání subsidiární zásady, avšak pro bližší rozbor tohoto tématu není v této práci prostor. ZPPP č. 11/2011 tuto kombinaci výslovně umožňuje, což je v praxi běžně využíváno.

⁶⁴ Ust. § 116 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Subjekty, které krátkodobou ochranu provádí

Z výše uvedeného obsahu je zřejmé, že poskytovatelem krátkodobé ochrany je Policie ČR. ZPPP č. 11/2011 konkrétně stanoví subjekty Policie ČR, které provádí krátkodobou ochranu. Konkrétně se jedná o:

- „organizační články krajského, městského a obvodního ředitelství Policie ČR (viz. ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) a d) zákona o Policii ČR),
- dále ÚOÚČ (pozn. autora: viz. kapitola 1.2.2.2),
- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu,
- Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování,
- Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování.“⁶⁵

Jak jsem již výše uvedl, obsah předmětného interního policejního dokumentu je určen pouze pro vnitřní potřebu, není možné v této práci blíže rozepisovat jednotlivé úkoly, či činnosti útvarů, které se podílí na poskytování krátkodobé ochrany.

Délka trvání krátkodobé ochrany

Délku poskytování krátkodobé ochrany rovněž upřesňuje ZPPP č. 11/2011. Doba jejího poskytování nesmí přesáhnout 60 kalendářních dnů, avšak ve výjimečných případech ji lze prodloužit, a to i opakovaně. Z uvedeného vyplývá, že horní hranice poskytování krátkodobé ochrany není limitována, avšak v případě, že by zřejmé ohrožení osoby mělo být reálné po delší dobu, by bylo na místě případně zvážit jinou, efektivnější formu ochrany, např. poskytnutí zvláštní ochrany a pomoci ve smyslu zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením. Tahle úvaha by však byla možná pouze v případě, že jsou ve věci zahájeny úkony trestního řízení.

⁶⁵ Čl. 2 písm. h) Závazného pokynu policejního prezidenta č. 11, ze dne 15. února 2011 o provádění krátkodobé ochrany osob.

1.2.3.3 Financování krátkodobé ochrany

Financování krátkodobé ochrany je primárně zakotveno v ustanovení § 77 zákona o Policii ČR, kde se stanoví podmínky s nakládáním se zvláštními finančními prostředky (dále jen ZFP). Z celkového rozpočtu ZPF je pro krátkodobou ochranu využívána jen malá část finančních prostředků. Hlavní užití ZFP je určeno zejména pro využití při operativní činnosti služby kriminální policie a vyšetřování.

Bližší podmínky pro financování krátkodobé ochrany jsou uvedeny v Nařízení Ministerstva vnitra č. 59/2008, o nakládání se zvláštními finančními prostředky, kde je uvedeno:

*„Ze zvláštních finančních prostředků lze hradit výdaje spojené se zajišťováním krátkodobé ochrany osoby, které se, pokud to okolnosti dovolují, prokazují účetními doklady: jedná se zejména o výdaje na dopravu, stravování, ubytování, osobní výdaje nebo výdaje na telekomunikační služby“.*⁶⁶ Tyto „zvláštní finanční prostředky jsou oprávněni používat policisté zařazení ve službě kriminální policie a vyšetřování...“⁶⁷

Za zmínku jistě stojí zajímavá skutečnost, že „na nakládání se ZFP se nevztahují právní předpisy upravující hospodaření se peněžními prostředky státu.“⁶⁸

Vzhledem k tomu, že informace týkající se finanční částky, která byla vynaložena v rámci ZFP na účely poskytování krátkodobé ochrany, je utajovanou informací ve smyslu zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o bezpečnostní způsobilosti, nelze ji bohužel v této práci publikovat.

⁶⁶ Čl. 2 odst. 3 písm. e) Nařízení Ministerstva vnitra č. 59/2008, o nakládání se zvláštními finančními prostředky.

⁶⁷ Čl. 2 odst. 1 l. c.

⁶⁸ Ust. § 77 odst. 1 al. druhá zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

2 Ochranné programy

V této kapitole se blíže věnuji možnostem a způsobům poskytování vybraných ochranných programů, které využívají ohrožené osoby zpravidla v těch nejzávažnějších případech, a které zároveň vyplývají nebo jsou zmiňovány v některé z právních norem ČR.

Ochranným programem pro potřeby této práce jsem stanovil, že se jedná o souhrn bezpečnostních opatření, na základě kterých je ohrožené osobě poskytnuta změna sociálního prostředí s takovými bezpečnostními prvky, které jí zajišťují maximální ochranu před rizikovým prostředím.

Níže uvedené subkapitoly jsem rozdělil na základě jednotlivých druhů ochranných programů, a to do tří základních skupin podle jejich cílového zaměření.

V první části se jedná o okruh ohrožených osob, které jsou zejména oběťmi tzv. „domácího násilí“, či jiných protiprávních jednání obdobného charakteru. Druhá část je zaměřena na oběti pouze jednoho trestného činu, a to obchodování s lidmi dle ustanovení § 168 trestního zákoníku. Poslední, třetí část je zaměřena na zvláštní ochranný program, využívaný zejména u těch nejzávažnějších trestných činů.

Všechny tři způsoby ochranných programů jsem podrobil vzájemné komparaci, během které jsem se snažil porovnat zejména jejich právní základ, subjekty poskytující ochranu, subjekty, jimž je poskytována ochrana, podmínky vstupu a ukončení, financování, a jiné.

2.1. Azylové ubytování poskytované občanským sdružením ROSA

V ČR existuje nemalý počet sociálně zaměřených subjektů, které poskytují nejrůznější formy pomoci fyzicky ohroženým osobám, avšak výčet a popisování jejich činností by bylo nad rámec rozsahu této práce. Z tohoto důvodu jsem pro tu nejobecnější představu vybral pouze takové subjekty, jejich činnost je nejbližší ochranným programům definovaných v kapitole 2. Konkrétně se budu v této části své práce věnovat poskytování sociálních služeb pobytovou formou prostřednictvím azylových domů.

V ČR je celkem 110 registrovaných poskytovatelů sociálních služeb, jejichž cílové skupiny jsou oběti trestné činnosti, obchodu s lidmi, nebo domácího násilí, a kterým poskytují pobyt v azylovém domě.⁶⁹ Z tohoto počtu pouze 5 zajišťuje klientům, že jejichž adresa azylového pobytu zůstává nezveřejněna. A právě tyto jsou pro potřeby této práce ty nejzajímavější, neboť úroveň poskytování ochrany ohroženým osobám jsou nejbližší obsahu této kapitoly. Mezi zmiňovaných 5 poskytovatelů patří:

- Psychosociální centrum Acorus – azylový dům,
- Diakonie Českobratrské církve evangelické,
- Poradenské centrum La Strada Česká republika,
- Domov pro matky s dětmi Hradec Králové,
- ROSA – azylový dům s utajenou adresou.

Vzhledem k rozsahu této práce se nemůžu věnovat činnosti všech těchto poskytovatelů, proto jsem vybral pouze jedno, a to občanské sdružení ROSA (dále jen OS ROSA). Dle mého názoru všichni zmiňovaní poskytovatelé svou kvalitou provádí ochranné opatření vedoucí k zajištění bezpečnosti ohroženým osobám na stejné nebo velmi obdobné úrovni. OS ROSA jsem zvolil z toho důvodu, že azylové ubytování s utajenou adresou poskytuje největšímu počtu ohrožených osob.

⁶⁹http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.do?zn=&zao=&sd=azylov%C3%A9+domy&pic=&zak=&spd=&spo=&zaok=&sbmt=Vyhledat&zau=&pn=&scs=3&scs=4&scs=5&si=&srp=pdaz&sfp=1&SUBSESSION_ID=1295975699716_23, (25. ledna 2011).

Kromě výše zmiňovaných důvodů jsem si OS ROSA vybral i z toho důvodu, že dle mého názoru má jeden z nejpropracovanějších systémů poskytování bezpečného ubytování s utajenou adresou.

Pobytový program OS ROSA typu azylové ubytování s utajenou adresou „...*má celkovou kapacitu 33 lůžek: z toho v azylovém domě je 9 pokojů (26 lůžek včetně čtyř dětských) a v azylovém bytě jsou 2 pokoje (6 lůžek a jedno dětské).*⁷⁰ Pro bližší představu kapacitní vytiženosti takového způsobu ochrany uvádím, že „*sociální službu pobytového programu využilo v roce 2009 18 žen a 22 dětí. ...od roku 1998 do konce roku 2009 to bylo celkem 188 žen a 212 dětí.*“⁷¹

2.1.1 Právní základ azylového ubytování

Obecně lze říci, že „*poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 1.1.2007.*“⁷² Celkem je v ČR registrováno 5451 poskytovatelů sociálních služeb a OS ROSA je jedním z nich.

Vzhledem k tomu, že se v této části práce věnuji azylovým domům, tak bych se zmínil pouze o právním základu vzniku těchto zařízení sociálních služeb, které se zřizují na základě zákona č. 108/2006 Sb, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákona o soc. službách)..

„Azylové domy

(1) Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální

situaci spojené se ztrátou bydlení.

(2) Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti:

a) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,

b) poskytnutí ubytování,

c) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.“⁷³

⁷⁰ http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf, s. 7, (25. ledna 2011).

⁷¹ L. c., (25. ledna 2011).

⁷² http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1295977340927_27, (25. ledna 2011).

⁷³ § 57 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

2.1.2 Subjekty azylového ubytování

Subjekty, které poskytují azylové ubytování

Z výše uvedeného textu je zřejmé, že takovýchto subjektů je mnohem více. I v této části práce se budu držet pouze jednoho subjektu, který provozuje zařízení sociálních služeb typu azylového domu, v tomto případě s utajenou adresou, a to OS ROSA. Důvod zvolení právě této organizace, jsem zmínil v předchozí subkapitole.

„Občanské sdružení ROSA - centrum pro týrané a osamělé ženy je nestátní nezisková organizace, která se ve své činnosti zaměřuje na přímou komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci tohoto jevu... Jeho součástí je i odborné specializované poradenství a komplexní pomoc pro ženu- oběť domácího násilí, mezi níž patří krizová intervence, sociálně-terapeutické poradenství, vytvoření bezpečnostního plánu, poskytování utajeného azylového bydlení pro ženy-oběti domácího násilí (formou azylového domu a bytu)...“⁷⁴

Subjekty, jimž se poskytuje azylové ubytování

„Cílovou skupinou azylového ubytování s utajenou adresou jsou ženy – oběti domácího násilí a jejich děti ohrožené na životě násilným partnerem, které se ocitají v nepříznivé sociální situaci, a nejsou po určitý čas schopny zvládnout situaci vlastními silami.“⁷⁵

„Pobytová služba je poskytována:

- ženám ohroženým na životě násilným partnerem a skrývajícím se před násilnou osobou*
- dospělým ženám starší 18 let bez dětí či s maximálně 3 dětmi do 18 let věku*
- ženám hlášeným k trvalému pobytu na území ČR s uděleným azylem, občankám členského státu Evropské unie hlášeným na území ČR k*

⁷⁴ <http://www.rosa-os.cz/>, (27. ledna 2011).

⁷⁵ <http://www.rosa-os.cz/o-nas/azylovy-dum/>, (27. ledna 2011).

pobytu po dobu delší než tři měsíce a dalším osobám uvedeným v § 4 zákona č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách

- *ženám, pokud jednoznačně vysloví zájem o nabízenou sociální službu a o aktivní spolupráci na změně své sociální situace*
- *ženám, pokud jim nebyla vypovězena Smlouva o poskytnutí služby týkající se předchozího pobytu v azylovém domě z důvodu porušování povinností vyplývajících ze Smlouvy v době kratší než 6 měsíců.*⁷⁶

2.1.3 Podmínky a délka poskytování azylového ubytování

Jedna z obligatorních podmínek přijetí žadatelek do azylového domu je vstupní konzultace, která je prováděna s odborně vyškolenými pracovníci OS ROSA. Zcela logickou podmínkou pro vstup do ochranného programu je to, že žadatelka je obětí domácího násilí, a to buď fyzického, nebo i psychického.

V případě, že je po vstupní konzultaci a následném vyhodnocení situace vedoucí azylového domu rozhodnuto o přijetí žadatelky do utajeného azylového domu, počíná po jejím ubytování běžet zkušební doba jednoho měsíce a poté se pobyt prodlužuje na dobu maximálně jednoho roku.

Zákon konkrétně nestanoví horní hranici délky poskytování azylového ubytování, avšak v ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) bod. 1 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb.), se uvádí, že ubytování v azylových domech se poskytuje na dobu zpravidla nepřevyšující jeden rok. OS ROSA má ve svých interních předpisech tuto dobu jako striktně stanovenou horní hranici poskytování azylového ubytování.

Samozřejmě se v praxi může stát, že se během této doby situace v domácím prostředí nevyřeší. Pokud tomu tak je, OS ROSA svým klientkám pomáhá v začlenění do společnosti bez nutnosti návratu k agresorovi, např. vyřešením ubytovacího problému. Samozřejmě by se v takovém případě mohla v adekvátní míře využít některá z výše uvedených možností ochrany.

Další podmínkou vstupu ohrožené osoby do ochranného programu je

⁷⁶ <http://www.rosa-os.cz/o-nas/azylovy-dum/>, (27. ledna 2011).

dobrovolnost. Pobyt v azylovém domě podléhá jistému režimovému opatření, zejména bezpečnostního charakteru (např. že ženu ani její dítě nesmí nikdo doprovázet k azylovému domu), proto s tímto pobytem žena musí souhlasit. Svůj souhlas však může vzít kdykoliv zpět, čímž se její pobyt v azylovém domě automaticky ukončuje. Myslím, že je více než logické, že jedním z dalších důvodů ukončení pobytu je ten, že ubytované osoby v hrubé míře nebo opakovaně nerespektují dohodnutá pravidla s poskytovatelem azylového bydlení.

2.1.4 Financování azylového ubytování

Činnost OS ROSA je financována z různých zdrojů, jako např. dotace ze státního rozpočtu, což vyplývá z ustanovení § 101 - 105 zákona o soc. službách. Tyto jsou následně přerozdělovány prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV). Dále je OS ROSA financována z různých grantů (např. Magistrátu hl.m. Prahy, Městská část Praha 4, aj.), materiálními dary soukromých sponzorů apod.

Jen pro přehlednost uvedu, že za rok 2010 byla na provoz azylového domu s utajenou adresou OS ROSA Z MPSV poskytnuta dotace ve výši 2.670.000,- Kč⁷⁷ a na rok 2011 byla tato dotace schválena na částku ve výši 2.642.000,-Kč.⁷⁸

Samozřejmě tyto částky nejsou konečné. Ze státních dotací, které rozděljuje MPSV, se používají i finance určené na informační a poradenské centrum pro oběti domácího násilí, které se v souvislosti s azylovým ubytováním využívají např. na provoz skupinové sociálně terapeutické skupiny a domluvených konzultací, kterých se ubytované ženy musí jednou týdně povinně účastnit.

Kromě státních dotací, případně jiných zmiňovaných zdrojů si azylové ubytování částečně hradí samy ubytované ženy. Maximální výše jejich finanční spoluúčasti na utajovaném ubytování je stanoven v § 22 odst. 2 písm. b) vyhlášky MPSV č. 505/2006 Sb. V současné době ženy ubytované v azylovém domě OS ROSA „...platí za den pobytu 100,- Kč, v případě matky s dětmi je cena stanovena na 70,- Kč za matku a 40,- Kč za každé dítě za den pobytu.“⁷⁹

⁷⁷ <http://www.mpsv.cz/cs/8135>, (28. ledna 2011).

⁷⁸ <http://www.mpsv.cz/cs/10169>, (28. ledna 2011).

⁷⁹ <http://www.rosa-os.cz/o-nas/azylovy-dum/>, (10. ledna 2011).

2.2 Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

V této kapitole se věnuji již konkrétnímu ochrannému programu, který v tomto případě poskytují Nevládní neziskové organizace (dále jen NNO), a to na základě smlouvy s Ministerstvem vnitra (dále jen MV). Jak je již z názvu zřejmé, je níže popisovaný ochranný program určen pouze pro oběti obchodování s lidmi. Konkrétní zákonné znění trestného činu obchodování s lidmi je uvedeno v ustanovení § 168 zákona č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní zákoník). Problematika obchodování s lidmi je velmi složitá se spoustou specifických prvků. Rozepisovat se o ní v této práci by bylo nad rámec jejího rozsahu. O specifičnosti a závažnosti problematiky obchodování s lidmi nasvědčuje skutečnost, že je jejím obětím poskytována zvláštní ochrana, které se budu v následujících subkapitolách blíže věnovat. V této úvodní části pouze uvedu název této zvláštní ochrany, který je: „Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi“ (dále jen „Program“).

„Jeho cílem je zejména poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a zabezpečit ochranu jejich lidských práv a důstojnosti...“⁸⁰

2.2.1 Právní základ programu

Nejdříve se stručně zmíním o právním základu obchodování s lidmi a poté navážu na právní základ „Programu“. Nejobecnější právní normou spojenou s obchodováním s lidmi je mezinárodní Úmluva o nadnárodním organizovaném zločinu, která byla přijata dne 13. prosince 2000. Její součástí je Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, který Česká republika podepsala dne 10. prosince 2002. Tento Protokol obsahuje první všeobecně přijatou definici obchodování s lidmi, která zahrnuje všechny aspekty tohoto kriminálního jevu. Z této definice vychází také současné znění trestného činu obchodování s lidmi § 168 trestního zákoníku.

Realizování Programu v ČR vyplývá z Národní strategie boje proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v České republice, schválené usnesením vlády č. 849/2003, ve znění usnesení vlády č. 957/2005 a č. 67/2008 a č. 1006/2008. Na základě těchto dokumentů byla zřízena

⁸⁰ <http://www.icm.cz/obchodovani-s-lidmi-charakteristika>, (10. ledna 2011).

interdisciplinární pracovní skupina pro podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi, jejímž úkolem je zajištění koordinace činnosti státních a nestátních subjektů při realizaci a optimalizaci Programu. Tuto skupinu zřídil ministr vnitra svým Pokynem č. 14, ze dne 15. února 2010, kterým se upravuje fungování národního referenčního mechanismu pro podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi. Konkrétní fungování Programu je blíže upraveno v Metodickém návodu prvního náměstka ministra vnitra č. 1, ze dne 7. června 2010 k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení (dále jen „Metodický návod“).

Služby poskytované obětem zařazeným v Programu, jako například okamžité vysvobození oběti z kriminálního prostředí nebo bezpečné azylové ubytování, poskytují spolupracující neziskové organizace, a to na základě Dohody o spolupráci při podpoře a ochraně obětí obchodování s lidmi zn. MV-73845/OP-2009, kterou uzavírají s Ministerstvem vnitra (dále jen MV).

Existence uvedeného Programu je v ČR realizováno od roku 2005, avšak již od roku 2003 existovala u nás jeho velmi blízká obdoba, která se nazývala „Model podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování“. Zásadní rozdíl byl pouze v tom, že se ochrana poskytovala obětem obchodování s lidmi, avšak pouze na úseku sexuálního vykořisťování. V současné době Program nerozlišuje, zda se jedná o sexuálně, pracovní, či jinak vykořisťovanou oběť obchodování s lidmi.

2.2.2 Subjekty programu

Subjekty, které se podílí na poskytování programu

V obecné rovině lze říci, že dosud popisované způsoby ochrany ohrožených osob se v rámci dělení subjektů členily na subjekty, které ochranu poskytují, a na subjekty, kterým je ochrana poskytována. V případě programu to je zcela jinak. Zde se na jeho realizování podílí více zainteresovaných subjektů, kdy každý z nich má své nezastupitelné postavení. Jedná se o následující subjekty:

a) první náměstek MV

Jeho úkolem je rozhodování v komplikovaných případech o zařazení či vyřazení oběti z programu a dále uzavírání a průběžné aktualizování dohody o spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi zapojenými do prevence obchodování s lidmi (viz. čl. 7 Metodického návodu).

b) odbor prevence kriminality MV (dále jen OPK MV)

OPK MV vede evidenci obětí zařazených do Programu, analyzuje efektivitu fungování Programu, navrhuje možné úpravy pobytu obětí na území ČR a koordinuje postup práce s obětí v rámci Programu (viz. čl. 8 Metodického návodu).

c) Policie ČR

V rámci své působnosti plní úkoly stanovené interním aktem řízení, konkrétně Závazným pokynem policejního prezidenta č. 93/2010 o činnosti na úseku obchodování s lidmi, který mimo jiné policejním specialistům na problematiku obchodování s lidmi stanoví různé povinnosti, např. poučení oběti o možnosti zařazení do Programu, případné zprostředkování ubytování u spolupracujících nevládních neziskových organizací, navrhování případného vyřazení oběti z Programu a jiné.

d) nevládní organizace, se kterými MV uzavřelo dohodu o spolupráci (dále jen SNO)

Činnost těchto organizací v rámci Programu je velmi pestrá. Patří sem např. přijímání pravděpodobných obětí do péče, zprostředkovávání kontaktů obětí s Policií ČR apod. SNO dále umožňují obětem např. okamžité osvobození oběti z kriminálního prostředí, bezpečné azylové ubytování, legalizaci pobytu pro cizince pobývajících na území ČR nelegálně a jiné. SNO také informují OPK MV a Policii ČR o všech závažných skutečnostech týkajících se oběti zařazené do Programu, zejména o těch, které mohou vést k jejímu vyřazení z programu, průběžně konzultují s policií další postup, cestou OPK MV pomáhají oběti (cizinci) s úpravou jejího pobytu na území ČR apod. (viz. čl. 10 Metodického návodu).

e) **Mezinárodní organizace pro migraci**

Přípravuje a realizuje dobrovolný návrat oběti do země původu a kooperuje se SNO (viz. čl. 11 Metodického návodu).

Činnosti výše uvedených subjektů jsem uvedl jen ve stručnosti, každý z těchto subjektů má kromě obecných povinností, které jsou uvedeny v Metodickém návodu, tak své vlastní interní nařízení, podle kterých se řídí. Bohužel v této práci není prostor pro jejich bližší popisování.

Subjekty, jimž je prostřednictvím Programu poskytována ochrana a subjekty, které takovou ochranu poskytují

Nejdříve v této části upřesním výše uvedené SNO, kterými v současné době jsou:

- La Strada Česká republika, o.p.s. (dále jen La Strada) a
- Projekt Magdala - Arcidiecézní charita Praha (dále jen Charita).

V následující části se zaměřím na rozdíly těchto organizací, konkrétně na subjekty, kterým každá z těchto organizací poskytuje Program.

Obecně lze říci, že do Programu mohou být zařazeny všechny oběti bez rozdílu věku, pohlaví, či občanství.

Metodický návod specifikuje oběti obchodování s lidmi, kterými se rozumí:

- „a) cizinec, který odůvodněně prohlásí, že se na území ČR stal obětí obchodování s lidmi,*
- b) občan ČR, který odůvodněně prohlásí, že se v ČR nebo v zahraničí stal obětí obchodování s lidmi.“⁸¹*

Z uvedeného je zřejmé, že do Programu mohou výše uvedené organizace přijmout kohokoliv, kdo splňuje podmínky oběti obchodování s lidmi. V praxi se však mohou vyskytnout problémy s kapacitními možnostmi, např. v případě, že se v jeden okamžik vyskytne několik desítek, popř. stovek „obchodovaných“ osob. Zejména v případě pracovního vykořisťování to není nereálná obava.

⁸¹ Čl. 1 písm. b) Metodického návodu prvního náměstka ministra vnitra č. 1, ze dne 7. června 2010 k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení.

Např. La Strada poskytuje své služby pouze dospělým osobám, neboť její ubytovací zařízení nejsou primárně přizpůsobeny pro děti. Charita rovněž neposkytuje své služby dětem, avšak pouze dospělým osobám. Dosud se nestalo, že by program využívaly děti. Samozřejmě si umím v praxi představit situaci, že kdyby bylo nutno přijmout do Programu dítě, tak by ji tyto organizace byly schopny vyřešit rychlým a efektivním opatřením, např. v rámci spolupráce s jinými nevládními organizacemi.

Výše uvedené organizace poskytují oběti zařazené do Programu bezpečné azylové ubytování. Zde je zřejmá podobnost a spojitost s poskytováním azylového ubytování dle zákona o soc. službách (viz. kapitola 2.1.1).

2.2.3 Podmínky a délka poskytování programu

Podmínky vstupu, či ukončení programu jsou blíže uvedeny v Metodickém návodu. Zde pouze představím základní podmínky potřebné pro realizování Programu.

Pravděpodobná oběť obchodování s lidmi může být do Programu zařazena pouze na základě odůvodněného písemného návrhu k zařazení, který podává Policie ČR nebo SNO. O tomto návrhu standardně rozhodne ředitelka OPK MV, v komplikovaných případech první náměstek MV.

Od zařazení oběti do programu počíná běžet tzv. „doba na rozmyšlenou“, což je lhůta 60 dnů (prodloužena může být nejdéle o dalších 30 dnů), kdy se oběť musí rozhodnout o tom, zda bude spolupracovat s OČTŘ, což je obligatorní podmínka setrvání v Programu.

Během průběhu Programu jsou oběti poskytovány služby, jejich výčet je uveden v Metodickém návodu. Jedná se o následující služby:

- a) okamžité vysvobození oběti z kriminálního prostředí,*
- b) jídlo a ošacení,*
- c) bezpečné azylové ubytování,*
- d) poskytnutí lhůty 60 dnů na rozmyšlenou, zda bude spolupracovat s OČTŘ,*
- e) zdravotní a psychologická péče,*
- f) právní poradenství,*
- g) tlumočení,*

- h) legalizace pobytu pro cizince pobývajících na území ČR nelegálně,*
- i) sociální integrace (např. podpora při hledání práce, rekvalifikační kurzy),*
- j) pomoc při dobrovolném návratu do země původu,*
- k) zprostředkování následné sociální pomoci v zemi původu.“⁸²*

Ukončení programu může být uskutečněno jen na základě taxativně vyjmenovaných důvodů k vyřazení oběti z Programu, které jsou uvedeny v Metodickém návodu. Konkrétně se jedná o následující důvody:

„a) na žádost oběti,

b) na návrh policie, jestliže:

- 1. se oběť (cizinec) rozhodne pro dobrovolný návrat do země původu,*
- 2. oběť spolupracuje s podezřelým ze spáchání trestného činu obchodování s lidmi,*
- 3. oběť závažným způsobem porušuje právní předpisy ČR,*
- 4. se prokáže, že se nejedná o oběť obchodování s lidmi,*
- 5. bylo pravomocně rozhodnuto OČTŘ,*
- 6. oběť spáchala úmyslný trestný čin, nebo*
- 7. oběť vědomě poskytla OČTŘ nepravdivé informace,*

c) na návrh spolupracující neziskové organizací

- 1. z důvodů uvedených v písmenu b) bodech 1 až 3, nebo*
- 2. jestliže oběť porušila smlouvu uzavřenou se spolupracující nevládní organizací.“⁸³*

⁸² Čl. 5 Metodického návodu prvního náměstka ministra vnitra č. 1/2010 k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení.

⁸³ Čl. 6 Metodického návodu prvního náměstka ministra vnitra č. 1/2010 k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení.

2.2.4 Financování programu

Financování činnosti „Programu“, které provozují obě výše zmiňované SNO, je primárně dotováno z prostředků MV určených na prevenci kriminality, konkrétně z dotačního programu „Prevence v oblasti obchodování s lidmi a pomoc obětem obchodování s lidmi“. Z této dotace se hradí, mimo náklady související s poskytováním Programu, také různé preventivní aktivity, jež se týkají problematiky obchodování s lidmi aj. Finance ze strany MV jsou rozdělovány na základě „Zásad poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky pro nestátní neziskové organizace v rámci dotačního titulu“ – „Prevence v oblasti obchodování s lidmi a pomoc obětem obchodování s lidmi“. Pouze pro základní přehlednost uvedu některé maximální částky, které mohou být poskytovány v případě, že je oběť zařazena v Programu. Je to například max. 150,-Kč/den za poskytnutí stravy, max. 100,-Kč/den za poskytování ubytování, max. 30,-Kč/den za kapesné pro oběti, a jiné.

Dalším způsobem financování, ze kterého se mohou hradit výdaje spojené zejména s poskytováním sociálních služeb, jsou dotace z MPSV (viz. subkapitola 2.1.1.4). Z těchto dotací se mimo jiné hradí i náklady na sociální služby u osob zařazených v programu.

Pro představu o výši financování Programu uvedu finanční částky, které SNO získaly z výše uvedeného projektu MV. *„La Strada obdržela na rok 2010 finanční částku ve výši 822.480,-Kč určenou pro jejich projekt „Pomoc a podpora osobám ohroženým obchodováním a vykořisťováním zejména s ohledem na uplatnění jejich práv“, Charita na stejné období obdržela finanční částku ve výši 1.600.000,-Kč na činnost projektu Magdala „Pomoc a podpora obchodovaným osobám a jejich dětem“.*⁸⁴

Tyto částky jsou však na veškerou prevenci obchodování s lidmi. Bohužel se mi nepodařilo zjistit žádné statistické údaje, ze kterých by jednoznačně vyplývalo, jaké konkrétní finanční částky byly použity pouze na činnost Programu. Dle mého názoru se takové statistiky ani nevedou, což může vést k domněnce o nepřehlednosti jeho financování.

⁸⁴<http://www.mvcr.cz/clanek/vysledky-vyberoveho-rizeni-pro-poskytovani-dotaci-destatnim-neziskovym-organizacim.aspx>, (29. ledna 2011).

2.3 Zvláštní ochrana a pomoc svědka

V případech zejména těch nejzávažnějších trestných činů, které téměř vždy byly spojeny s organizovaným zločinem, a za situace, že ochranu ohrožené osobě nelze poskytnout jiným způsobem (např. využitím institutu krátkodobé ochrany – viz. kapitola 1.2.3, nebo utajeného svědka – viz. kapitola 1.1.5), poskytuje právní řád možnost využití tzv. institutu zvláštní ochrany a pomoc svědkům (dále jen ZOP). Zejména v laické veřejnosti je tato forma ochrany laicky nazývána „program na ochranu svědků“.

Jedním z důvodů přijetí tohoto institutu byl boj s organizovaným zločinem, který svým rozrůstáním ohrožuje nejen osobní zájmy jednotlivců, ale mohl by ohrozit i zájmy ČR, neboť se objevily náznaky jeho prorůstání do politických struktur a státního aparátu.

„Zvláštní ochrana a pomoc je zcela mimořádnou formou ochrany osob, jejímž cílem je eliminace hrozeb souvisejících s trestním řízením, na kterém má chráněná osoba účast.“⁸⁵

„Zvláštní ochrana a pomoc je soubor opatření, která zahrnují:

- a) osobní ochranu,*
- b) přestěhování chráněné osoby včetně rodinných příslušníků její domácnosti a pomoc chráněné osobě za účelem jejího sociálního začlenění v novém prostředí,*
- c) zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby,*
- d) prověřování dodržování podmínek poskytování zvláštní ochrany a pomoci.“⁸⁶*

„Vězeňská služba může vykonávat jen opatření uvedená v odstavci 1 písm. a) a c).“⁸⁷

⁸⁵ <http://www.policie.cz/clanek/zvlastni-ochrana-a-pomoc-otazky-a-odpovedi.aspx>, (15. ledna 2011).

⁸⁶ Ust. § 3 odst. 1 zákona č. 137/2001, o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁷ Ust. § 3 odst. 2 al. druhá l.c.

2.3.1 Právní základ zvláštní ochrany a pomoci

Problematika organizovaného zločinu není pouze problémem ČR, nýbrž má celosvětový rozsah. Z tohoto důvodu existuje nemalé množství mezinárodních úmluv, které umožňují potírat organizovaný zločin na nadnárodní úrovni. Mezi mezinárodní dokumenty, které přímo souvisí s institutem zvláštní ochrany a pomoci svědků, a při jejichž tvorbě se z něj vycházelo, patří:

1) Rezoluce Rady Evropské unie č. 395Y1207(04) o ochraně svědků v boji proti mezinárodní organizované kriminalitě, ze dne 23.11.1995 – která vyzývá členské státy k:

- zajištění ochrany svědkům a osobám jim blízkých před všemi formami přímého i nepřímého ohrožení, nátlaku nebo vydírání
- zajištění řádné a účinné ochrany před, v průběhu i po skončení soudního procesu
- umožnění anonymního svědectví a svědectví prostřednictvím audiovizuálních metod v nutných případech
- umožnění změny identity svědkům a osobám jim blízkých

2) Rezoluce Rady Evropské unie č. 497Y0111(01) o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu, ze dne 20. prosince 1996 – vyzývá členské státy k:

- přijetí vhodných opatření k povzbuzení osob, které se podílejí nebo se podílely na činnosti v zločinných organizacích nebo na organizované kriminalitě, ke spolupráci při soudním řízení
- poskytnutí vhodných ochranných opatření osobám spolupracujícím s policií nebo soudy při shromažďování důkazů a osobám jim blízkým

3) Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu – problematiku ochrany svědků upravuje zejména čl. 24 této Úmluvy. Tato Úmluva má následující poslání:

- udává povinnost členským státům přijmout vhodná opatření na účinnou

ochranu svědků v trestním řízení, popř. i jejich rodinných příslušníků nebo jiných osob jim blízkých

- vyzývá členské státy k uzavírání vzájemných dohod umožňujících přemísťování chráněných osob do jiného státu.

ČR tuto úmluvu podepsala již 12. prosince 2000, avšak dosud ji neratifikovala.

„Spolupráce států probíhá jak na regionální, tak i na univerzální úrovni (v rámci Organizace spojených národů). Výsledkem této spolupráce je přijetí mezinárodních dokumentů usilujících o zefektivnění boje s nadnárodním organizovaným zločinem a harmonizaci trestní politiky a justiční spolupráce v této oblasti.“⁸⁸

V ČR je institut ZOP upraven zákonem č. 137/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením (dále jen zákon o ZOP), který je účinný od 1.7.2001.

Jedním z interních předpisů, kterými se řídí Policie ČR při poskytování zvláštní ochrany a pomoci, je Rozkaz policejního prezidenta č. 81/2002, k problematice ochrany svědků a dalších osob zúčastněných na trestním řízení.

2.3.2 Subjekty zvláštní ochrany a pomoci

Subjekty, kterým je zvláštní ochrana a pomoc poskytována

Z ustanovení § 2 odst. 1 zákona o ZOP vyplývá, že tuto lze poskytnout:

- osobě, která podala nebo má podat vysvětlení,
- osobě, která podala nebo má podat svědeckou výpověď,
- osobě, která vypovídala či má vypovídat jako obviněný,
- osobě, která jinak pomáhala nebo má pomoci podle ustanovení trestního řádu k dosažení účelu trestního řízení,
- znalci nebo tlumočnickovi,
- obhájci, pokud obviněný, kterého jako obhájce zastupuje, vypovídal nebo

⁸⁸ MARINI, M. *Utajený svědek a zvláštní ochrana vědka*. 2. vyd. Praha: LINDE PRAHA, 2008, s. 83.

má vypovídat, aby pomohl k dosažení účelu trestního řízení,

- osobě, která je osobou blízkou výše uvedených subjektů.

Podáním vysvětlení, výpovědi svědka, či obviněného se rozumí úkony dle příslušných ustanovení tr. řádu. Rozebírat každý takový procesní úkon zvlášť by bylo nad rámec této práce.

Osoba, která jinak pomáhala nebo má pomoci k dosažení účelu tr. řízení může být kdokoliv. Pro bližší pochopení uvedu příklad, kdy touto osobou může být např. ta, která „*má u sebe věc výjimečně důležitou pro trestní řízení, bez které by obviněný nemohl být usvědčen ze zvlášť závažného trestného činu. Obviněný a jeho komplici ví o tom, že se věc nenachází u této osoby, a proto jí a osobám jí blízkým vyhrožují zabitím v případě, že věc vydá orgánům činných v trestním řízení.*“⁸⁹

Znalcem nebo tlumočnickem je fyzická osoba, kterou do této funkce jmenoval ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu, který k tomu byl ministrem pověřen. Jmenování je prováděno ve smyslu zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Dle ustanovení § 35 odst. 1 al. první tr. řádu může být obhájcem v trestním řízení jen advokát. Velmi zjednodušeně lze říci, že „*advokátem může být pouze osoba zapsaná v seznamu advokátů, který vede Česká advokátní komora.*“⁹⁰

„*Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner: jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.*“⁹¹

Podle zákona o ZOP lze tuto pomoc poskytnout i na žádost příslušného orgánu cizího státu, který rozhoduje o obdobné ochraně osoby podle práva cizího státu, nebo na žádost mezinárodního soudu nebo tribunálu ustanoveného na základě vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas, a kterou je ČR vázána, nebo na základě rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je ČR členem.⁹²

⁸⁹ MARINI, M. *Utajený svědek a zvláštní ochrana vědka*. 2. vyd. Praha: LINDE PRAHA, 2008, s. 83.

⁹⁰ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Advok%C3%A1t>, (30. ledna 2011).

⁹¹ Ust. § 116 zákona č. 40/1964, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹² Ust. § 1 odst. 3 zákona č. 137/2001, o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Subjekty, které se na zvláštní ochraně a pomoci podílí

Není pochyb o tom, že poskytování ZOP dle zvláštního zákona je bezpečnostně náročný proces. Z tohoto důvodu je rozhodnutí o něm natolik závažný právní akt, že se na něm podílí několik subjektů, které mají různá nezastupitelná postavení. Tyto jsem pro větší přehlednost rozdělil do tří nejzákladnějších skupin, a to na:

- a) navrhovatele,
- b) schvalovatele,
- c) poskytovatele.

Ad a) ZOP může navrhnout:

- I) Policie ČR,
- II) soudce,
- III) státní zástupce.

V případě, že jsou navrhovatelé subjekty uvedené v bodu II a III, tak podávají návrh prostřednictvím ministra spravedlnosti.

Ad b) ZOP schvaluje ministr vnitra. Před tímto schválením je možno ochranu předběžně poskytnout, avšak pouze v případě, hrozí-li ohrožené osobě nebezpečí bezprostředně. Bližší podmínky tohoto předběžného opatření jsou uvedeny v ustanovení § 4 odst. 3 zákona o zvláštní ochraně a pomoci.

Ad c) zvláštní ochranu a pomoc poskytuje:

- I) Policie ČR
- II) Vězeňská služba ČR

Ad I) v rámci Policie ČR poskytuje ZOP Útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen ÚSČ SKPV). Tento útvar vznikl dne 15. ledna 2001. „*Hlavním podnětem pro jeho vznik bylo přijetí zákona o zvláštní ochraně svědků a přijetí tzv. velké novely trestního řádu, která mimo jiné přesunula operativně pátrací prostředky (agent, předstíraný převod a další) ze zákona o policii do trestního řádu.*“⁹³

⁹³<http://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skp-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>, (17. ledna 2011).

Ad II) vězeňská služba ČR poskytuje ochranu zejména těm ohroženým nebo chráněným osobám, které jsou ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. V případě, že příslušník vězeňské služby vykonává službu v justiční strážci, může poskytovat takovou ochranu i v budovách jednotlivých soudů.

O dalších subjektech, které jsou více či méně zainteresovány do některé z fází poskytování ZOP, jako např. ministr spravedlnosti, policejní prezident, generální ředitel vězeňské služby, orgány veřejné správy apod., se z důvodu kapacitního omezení této práce blíže věnovat nebudu.

2.3.3 Podmínky a délka poskytování zvláštní ochrany a pomoci

Podmínky poskytování ZOP

Jako první podmínkou pro poskytování ZOP je existence zřejmé hrozby újmy na zdraví nebo jiné vážné újmy. Tato hrozba musí mít reálný a vážný charakter. Ověření reálnosti takové hrozby je obligatorní podmínkou před podáním návrhu na poskytování ZOP.

Další podmínkou pro poskytování ZOP je dobrovolnost ze strany ohrožené osoby. *„Zvláštní ochranu a pomoc lze poskytnout, jestliže ohrožená osoba souhlasí se způsobem a podmínkami poskytování zvláštní ochrany a pomoci včetně zpracování a využívání osobních údajů.“⁹⁴*

Následující podmínka pro poskytování ZOP spočívá v povinnosti chráněné osoby vypovídat, nebo jinak pomáhat k dosažení účelu trestního řízení. To samozřejmě neplatí pro jejich osoby blízké. Mezi odbornou veřejností jsem zaregistroval různé polemiky, zda si touto podmínkou stát nevynucuje spolupráci zejména se spolupracujícím obviněným, který je takto postaven před volbu, zda bude vypovídat a bude mu zajištěno bezpečí, nebo využije svého práva nevypovídat a stát mu neposkytne možnost ochrany, byť mu hrozí reálná hrozba např. újmy na životě jeho nebo jeho rodiny.

⁹⁴ Ust. § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 137/2001, o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

V neposlední řadě se zmíním o podmínkách, které vyplývají z ustanovení § 50 odst. 2 aliny druhé zákona o Policii ČR, z ustanovení § 55 odst. 2 trestního řádu a z ustanovení § 1 odst. 2 zákona o poskytování zvláštní ochrany a pomoci. Z uvedených právních norem je zřejmá subsidiarita mezi poskytováním krátkodobé ochrany, institutu utajeného svědka a mezi poskytováním ZOP. Z těchto ustanovení vyplývá, že ZOP by se měla poskytnout až v tom nejzazším případě.

V případě ZOP se jedná o výjimečný prostředek k zajištění bezpečnosti ohrožené osoby, který se jí poskytne až v případě, že jiné formy ochrany by byly zřejmě neúčinné. Pokud se tento způsob ochrany poskytne, tak se zpravidla jedná o dlouhodobý a finančně velmi náročný proces, který přinese do života chráněných osob nemalý počet zásadních změn např. změnu jejich identity, sociálního prostředí, dodržování přísných bezpečnostních opatření, vědomí chráněné osoby o možnosti provádění kontrol ze strany poskytovatelů ochrany apod. Toto je pouze malý výčet důvodů, proč by se měla ZOP využívat opravdu pouze v těch nejnútnejších případech.

Délka poskytování ZOP

„Zvláštní ochrana a pomoc je poskytována po dobu nezbytně nutnou, což však podle povahy rizika může trvat i řadu let, nebo i do konce života chráněné osoby.“⁹⁵

Poskytování ZOP se ukončí, jestliže:

- chráněná osoba vezme písemně zpět souhlas se způsobem a podmínkami poskytování zvláštní ochrany a pomoci,
- ministr na návrh policie rozhodne o ukončení zvláštní ochrany a pomoci, jestliže hrozící nebezpečí pominulo,
- ministr může na návrh policie rozhodnout o ukončení, jestliže chráněná osoba:
 - odmítla pomoci k dosažení účelu trestního řízení,
 - se dopustila jednání odůvodňujícího trestní stíhání pro úmyslný trestný čin,

⁹⁵ <http://www.policie.cz/clanek/zvlastni-ochrana-a-pomoc-otazky-a-odpovedi.aspx>, 17. Ledna (2011).

- neplní povinnosti chráněné osoby,
- poruší povinnost zachovávat tajnost utajovaných skutečností.

Proti rozhodnutí ministra o ukončení ZOP je možno podat do 15 dnů u soudu opravný prostředek, který má odkladný účinek. O tomto je soudem rozhodováno přednostně, což vyplývá z ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

2.3.4 Financování zvláštní ochrany a pomoci

K úhradě některých výdajů spočívajících v souvislosti s poskytováním ZOP jsou používány zvláštní finanční prostředky (dále jen ZFP). Primárně je toto oprávnění uvedeno v ustanovení § 16 zákona o ZOP.

Bližší podmínky pro nakládání se ZFP stanoví na návrh policejního prezidenta ministr vnitra, a to prostřednictvím Nařízení Ministerstva vnitra č. 5/2002, o nakládání se zvláštními finančními prostředky v souvislosti s poskytováním zvláštní ochrany a pomoci (dále jen NMV č. 5/2002).

ZFP se používají k úhradě výdajů, které vznikají při poskytování ZOP, a které není možné účtovat z důvodu utajení přímo na výdajové položky rozpočtu útvaru, jež poskytuje zvláštní ochranu.

„Náklady na poskytování zvláštní ochrany a pomoci nese stát.“⁹⁶

Z čl. 3 odst. 1 NMV č. 5/2002 vyplývá, že při poskytování ZOP lze ze ZFP hradit následující, taxativně vymezené, výdaje, a to:

- a) zdravotní péči poskytovanou ohrožené a chráněné osobě,
- b) materiálové prostředky spojené s poskytováním ZOP, zejména výdaje spojené se získáním, vybavením, údržbou a provozem konspirativních prostředků⁹⁷⁾,

⁹⁶ Ust. § 22 zákona č. 137/2001, o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷⁾ Ust. § 14 I. c.

c) ostatní výdaje vznikající při

1. přestěhování osoby, které je poskytována zvláštní ochrana (dále jen "chráněná osoba") včetně příslušníků její domácnosti⁹⁸⁾,
2. zajišťování osobní ochrany chráněné osoby,
3. pomoci chráněné osobě za účelem jejího sociálního začlenění v novém prostředí,
4. zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby,
5. poskytnutí finančních prostředků chráněné osobě,
6. zastupování chráněné osoby v rozsahu jejího pověření,
7. vydávání a používání krycích dokladů,
8. používání zabezpečovací techniky,
9. zastírání činnosti Policie České republiky (dále jen "policie"),
10. prověřování dodržování povinností chráněné osoby,
11. mezinárodní spolupráci.

„Limit zvláštních finančních prostředků určených na zvláštní ochranu na příslušný rozpočtový rok schvaluje ministr vnitra.“⁹⁹

„...finanční prostředky vyhrazené na program ochrany svědků jsou pouze omezené, důvodová zpráva počítala s ročními náklady ve výši 30 mil. Kč.“¹⁰⁰

Jaká částka je vyčleněna na poskytování ZOP v současné době není možné z veřejně dostupných zdrojů zjistit. Stejně tak není možné zjistit konkrétně vynaložené náklady za minulé roky, neboť veškerá činnost ÚSČ SKPV je utajována.

⁹⁸⁾ Ust. § 115 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 509/1991 Sb.

⁹⁹⁾ Čl. 7 odst. 1 Nařízení Ministerstva vnitra č. 5/2002, o nakládání se zvláštními finančními prostředky v souvislosti s poskytováním zvláštní ochrany a pomoci.

¹⁰⁰⁾ MARINI, M. *Utajený svědek a zvláštní ochrana vědka*. 2. vyd. Praha: LINDE PRAHA, 2008, s. 102.

3 Výzkumné šetření

Jak již z názvu práce vyplývá, nejzákladnějším cílem její praktické části je zjistit, zda má účast dítěte zařazeného v ochranném programu (dále jen OP) vliv na jeho edukativní vývoj. Dle mého názoru je nezbytné, aby se u dětí, které byly svědky násilného chování, či sami byly oběťmi takového jednání, zabezpečily mimo jiné zvýšené podmínky pro jejich školní výkony. Násilí ze strany blízkých může mít nemalý vliv nejen na jejich emocionální, ale také na jejich mentální rozvoj. Jejich školní selhání stojí mnohdy za explozí útočníka, v důsledku toho trpí např. sníženým sebevědomím a menší schopností sebeprosazování. U mladších dětí se objevují specifické poruchy učení, poruchy soustředění (ADHD syndrom), poruchy chování, problémy s navazováním sociálních vztahů apod. Některé z těchto dětí se následně stávají ve školních kolektivech terčem šikany, nebo se dokonce samy mohou stát agresorem.

Dle mého názoru by se mělo dbát na tyto skutečnosti zejména v případě, kdy sociální pracovník spolu s rodičem plánuje školní docházku v době pobytu dítěte v OP, nejen brát v potaz „bezpečnost“ rodiče a dítěte, čímž samozřejmě nijak nesnižují její důležitost a nezbytnost.

V rámci výzkumného šetření jsem se nezabýval pouze přímým spojením a primární souvislostí mezi účastí dítěte v OP a následném zlepšení, či zhoršení jeho školního průměru, ale např. tím, zda má na případnou změnu jeho edukativních výsledků vliv jeho věk, pohlaví, délka zařazení v OP, případná změna typu školního zařízení apod.

3.1 Výzkumný vzorek

Při zadání tématu této práce jsem byl přesvědčen, že pro potřeby nashromáždění dat důležitých pro zpracování zadaného výzkumného šetření, budu vycházet z výzkumného vzorku, který by byl tvořen rodiči nebo právními zástupci dětí zařazených do některého z OP, který poskytují neziskové organizace La Strada, Charita nebo OS ROSA (viz. kapitoly 2.1 a 2.2). Tyto organizace jsem si zvolil z toho důvodu, že oběti, kterým poskytují výše popisované způsoby ochrany, jsou zpravidla radikálně odříznuty od svého původního sociálního prostředí.

Do začátku realizace výzkumného šetření jsem si myslel, že těmito oběťmi jsou i děti, avšak až během zpracování této práce jsem zjistil skutečnost, že v OP, který poskytují neziskové organizace La Strada a Charita, dosud nebylo zařazeno žádné dítě. Po oslovení OS ROSA s žádostí o spolupráci jsem překvapivě obdržel odmítavou odpověď s odůvodněním zejména na jejich časové vytížení.

Dalším subjektem, díky kterému jsem měl záměr rozšířit výzkumný vzorek pro získání potřebných dat pro zpracování empirické části této práce, je ÚSČ SKPV, avšak vzhledem k tomu, že tento subjekt nemůže poskytovat veřejnosti žádné informace o svých činnostech, tak nebylo možno respondenty z jeho řad ani oslovit.

Z těchto důvodů jsem musel svůj prvotní záměr výzkumného šetření přizpůsobit a rozšířit výzkumný vzorek (dále jen respondenty), který jsem následně oslovil a vyzval ke spolupráci. Abych pokud možno co nejvíce zachoval původní záměr výzkumného šetření, rozhodl jsem se oslovit azylové domy, a to jak s utajenou adresou, tak bez ní, které poskytují pobyty rodičům s dětmi, které jsou nebo byly ohroženy, či ohrožování násilnou osobou, či byly takového jednání přítomni.

Těmto jsem předložil písemný dotazník s žádostí o vyplnění. Dotazníky vyplňovali buď rodiče, nebo sociální pracovníci, kteří byli dobře obeznámeni se životní i sociální situací dítěte. Výběr respondentů byl zcela náhodný.

3.2 Metodologie výzkumného šetření

Pro zjištění výchozích dat jsem jako výzkumnou metodu použil standardizovaný dotazník (viz. příloha č. 1) s otevřenými i uzavřenými otázkami. Tento jsem prostřednictvím pracovníků různých nevládních neziskových organizací předložil výše specifikovanému reprezentativnímu prvku. Získaná data jsem následně zkoumal metodou kvantitativní a základním cílem bylo získání odpovědí na výzkumné otázky. Dotazník byl vyplňován anonymně.

Pro zjištění vytyčených cílů jsem si stanovil následující výzkumné otázky:

- zda se dětem mění školní výsledky vlivem vstupu do ochranného programu,
- zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv jejich věk, či pohlaví,
- zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv změny jejich původní školy,
- zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv změny jejich teritoriálního působení,
- zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv délka zařazení v něm,
- zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv skutečnost, že se i po vstupu do něj kontaktují s agresorem.

3. 3 Vyhodnocení získaných dat

Pro účely této práce jsem se zaměřil na získávání informací týkajících se dětí, které v době vstupu nebo během účasti v OP, který spočíval v poskytnutí azylového ubytování, plnily povinnou školní docházku. Celkový počet dotazníků vyplněných rodiči těchto dětí, nebo sociálními pracovníky je 39.

Graf č. 1. Odpověď na otázku č. 1. „Pohlaví dítěte.“

Z celkového počtu 39 vyplněných dotazníků se 20 z nich týkalo chlapců a 19 z nich děvčat.

Tabulka č. 1. Odpověď na otázku č. 2. „Jaký byl věk dítěte v době vstupu do ochranného programu?“ a na otázku č. 4. „Jaký byl věk dítěte v době opuštění ochranného programu? Pokud už ukončilo pobyt“

Věk dítěte	V době vstupu do OP (%)	Při opuštění OP (%)
5	2 děti (5,1 %)	0
6	2 děti (5,1 %)	1 dítě (4,8 %)
7	4 děti (10,2 %)	4 děti (19 %)
8	3 děti (7,7 %)	1 dítě (4,8 %)
9	5 dětí (12,8 %)	3 děti (14,3 %)
10	2 děti (5,1 %)	1 dítě (4,8 %)
11	5 dětí (12,8 %)	1 dítě (4,8 %)
12	4 děti (10,2 %)	2 děti (9,5 %)
13	2 děti (5,1 %)	1 dítě (4,8 %)
14	6 dětí (15,4 %)	4 děti (19 %)
15	0	1 dítě (4,8 %)
16	2 děti (5,1 %)	2 děti (9,5 %)
17	1 dítě (2,6 %)	0
18	1 dítě (2,6 %)	0
	Celková četnost = 39 dětí	Celková četnost = 21 dětí
	Průměrný věk při vstupu: 10,7	

Tabulka č. 2. Odpověď na otázku č. 3. „Do které třídy chodilo dítě v době vstupu do ochranného programu?“ a na otázku č. 5. „Do které třídy chodilo dítě v době ukončení ochranného programu? (Pokud už ukončilo pobyt).“

Třída	V době vstupu do OP	Při opuštění OP (%)
První	3 děti (8,5 %)	3 děti (16,7 %)
Druhá	6 dětí (17,1 %)	2 děti (11,1 %)
Třetí	4 děti (11,4 %)	5 dětí (27,8 %)
čtvrtá	3 děti (8,5 %)	1 dítě (5,6 %)
Pátá	4 děti (11,4 %)	0
Šestá	2 děti (5,7 %)	2 děti (11,1 %)
Sedmá	3 děti (8,5 %)	2 děti (11,1 %)
Osmá	7 dětí (20 %)	3 děti (16,7 %)
Devátá	3 děti (8,5 %)	0
	Celková četnost = 35 dětí	Celková četnost = 18 dětí

Na otázku č. 3 dva respondenti neodpověděli a dva v době vstupu do OP navštěvovali mateřskou školu. Na otázku č. 5 odpovědělo méně respondentů, neboť někteří dosud OP navštěvovali a dva přešli na střední školu.

Tabulka č. 3. Odpověď na otázku č. 6. „Jaká byla délka pobytu dítěte v ochranném programu? (Pokud už dítě pobyt ukončilo). Pokud je dítě ještě v ochranném programu, tak jak dlouho? (Pokud možno v měsících).“

														Průměrná délka pobytu	Celková četnost
Délka (v měs.)	0,5	1	4	5	6	7	8	11	12	18	25	28	29	11 měs.	352,5 měs.
Počet dětí	1	4	3	4	2	2	1	3	3	4	1	1	3	X	32 žáků

V uvedené tabulce jsou zahrnuty jak děti, které již OP ukončily, a u kterých je zřejmá délka pobytu v něm, tak i děti, které v době vyplnění dotazníku ještě v OP pobývaly. V sedmi případech nebylo na uvedenou otázku odpovězeno. Ve všech těchto případech se jednalo o děti, které účast OP dosud neukončily.

Tabulka č. 4. Odpověď na otázku č. 7. „**V jakém typu školy bylo dítě v době vstupu do ochranného programu?**“ a na otázku č. 10. „**Pokračovalo dítě po vstupu do ochranného programu na jiné škole stejného typu (základní škola-základní škola, speciální škola-speciální škola apod.)?**“

Typ školy	Základní škola	Základní škola speciální	Základní škola praktická	Jiný typ školského zařízení	Celková četnost
Počet dětí při vstupu do OP	30 (78,9 %)	5 (13,1 %)	1 (2,6 %)	2 (5,2 %) (mateřská škola)	38
Pokračování ve stejném typu školy	26	4	1	0	31

Na otázku č. 7 nebylo v jednom případě odpovězeno. Z uvedených výsledku je zřejmé, že je ještě před vstupem do ochranného programu účast dítěte v jiném školském zařízení, než je Základní škola, spíše ojedinělou záležitostí.

Z vyhodnocení otázky č. 10 vyplývá, že v případě změny typu školy během účasti v OP se jedná zejména o individuální případy.

Odpověď na otázku č. 8. „**Zůstalo dítě po vstupu do ochranného programu ve stejné škole? (Myšleno fyzicky stejná škola – beze změny adresy).**“

Z celkového počtu 39 respondentů 1/3 zůstala po vstupu do OP ve fyzicky stejné škole a 2/3 respondentů původní školu přestalo navštěvovat.

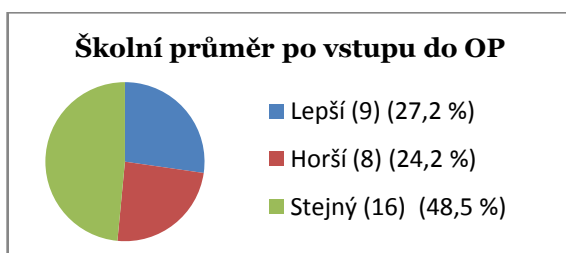
Odpověď na otázku č. 9. „**Pokud jste v předešlé otázce odpověděli „Ne“ (tedy že dítě změnilo školu), spočívala tato změna i v navštěvování nové školy v jiném městě, okrese, nebo kraji?**“

Vyhodnocením 26 žáků, kteří po vstupu do OP změnilo školské zařízení, bylo zjištěno, že 24 z nich, tedy 92,3%, zároveň změnilo i teritorium, což je, dle mého názoru, z bezpečnostního hlediska to nejlepší řešení. U 2 žáků nebylo zjištěno, v jak velkém městě před i po vstupu do OP bydleli, neboť např. v Praze nebo ve větších krajských městech, nemuseli měnit teritorium v rozsahu položené otázky a přesto mohli být mimo rizikový dosah agresora.

Odpověď na otázku č. 11. „**Začalo dítě po vstupu do ochranného programu jinou formu studia? (např. individuální vzdělávání apod.)**“

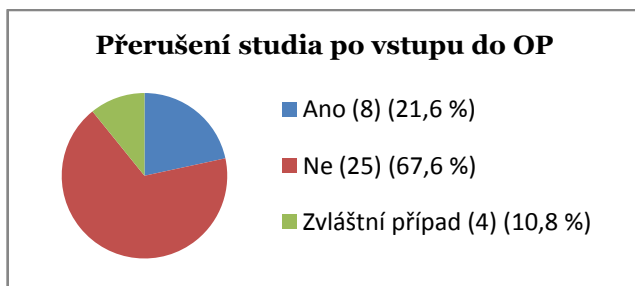
Na tuto otázku nebylo ani v jednom případě odpovězeno kladně.

Graf č. 1. Odpověď na otázku č. 12. **Jaké mělo dítě školní průměr po vstupu do ochranného programu?**

Z uvedeného je zřejmé, že samotná účast dítěte v OP nemusí mít na jeho edukativní vývoj vliv. Z tohoto důvodu je nutné zaměřit se spíše na možné jiné ovlivňující faktory související s účastí v OP.

Graf č. 2. Odpověď na otázku č. 13. „**Přerušilo dítě po vstupu do ochranného programu studium na škole? Pokud ano, z jakého důvodu a na jak dlouho?**“

Z celkového počtu 37 získaných odpovědí bylo zjištěno, že zhruba 2/3 dětí nepřerušilo po vstupu do OP školní výuku. V 8 případech k tomu došlo pouze na nejnutnější dobu (1x na dva dny, 3x na týden a 3x na 14 dní, 1x na 6 týdnů), což určitě nemůže být faktorem, který by mohl zásadně ovlivňovat edukativní vývoj dítěte.

Zvláštní skupinou odpovídajících jsou 4 děti cizí státní příslušnosti, které do ČR přicestovaly s rodiči, kteří je odmítli umístit do Základní školy v ČR. V současné době se již žádné z těchto dětí v OP nenachází. Jejich délka v něm se pohybovala od jednoho do šesti měsíců.

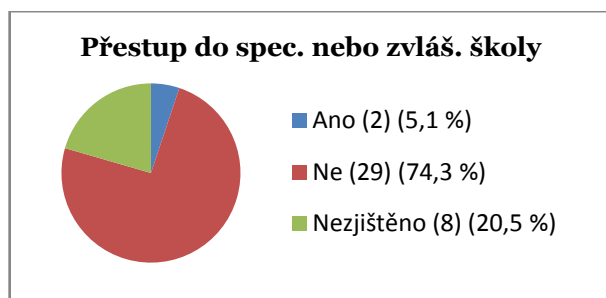
Odpověď na otázku č. 14. „Muselo dítě během účasti v ochranném programu kvůli studijním výsledkům opakovat ročník?“

Na tuto otázku odpovědělo celkem 36 respondentů, z nichž 32 po vstupu do OP nemuselo opakovat školní ročník, ve 3 případech žáci opakovali (jedna žákyně druhou třídu, jeden žák šestou třídu a jeden žák osmou třídu), v jednom případě student opakoval první ročník střední školy. V tomto případě se rovněž jedná o individuální záležitost.

Odpověď na otázku č. 15. „Muselo dítě během účasti v ochranném programu kvůli výsledkům přestoupit do pomocné třídy školy stejného typu (tj. fyzicky na stejné škole)?“

Na uvedenou otázku odpovědělo 34 respondentů, kdy pouze v jednom případě žákyně musela přestoupit do pomocné třídy. Jedná se o dívku, která v otázce č. 14 odpověděla, že opakovala druhou třídu.

Graf č. 3. Odpověď na otázku č. 16. „Muselo dítě během účasti v ochranném programu kvůli školním výsledkům přestoupit do speciální nebo praktické základní školy apod.?“

Dva chlapci, kteří na danou otázku odpověděli kladně, byli ve věku 8 a 16 let. Oba přestoupili ze Základní školy do Základní školy speciální. Mladší z nich byl v době vyplnění dotazníku v OP 11 měsíců a tento program ještě neukončil. Starší z nich byl v OP celkem 7 měsíců a OP již ukončil.

Odpověď na otázku č. 17. „Nastoupilo dítě před vstupem do programu povinnou školní docházku s odkladem?“

Na uvedenou otázku odpovědělo 36 respondentů. V 11 případech, což je 30,5%, dítě v OP nastoupilo povinnou školní docházku s odkladem. Sedm z těchto dětí mělo během účasti v OP stejný školní průměr jako před vstupem, tři jej měly lepší a v jednom případě mělo dítě horší průměr.

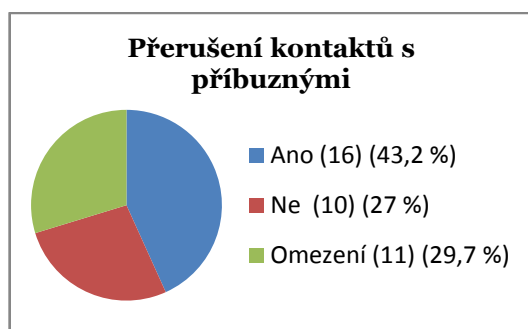
Odpověď na otázku č. 18. „Změnilo někdy dítě ještě před vstupem do ochranného programu úroveň povinné školní docházky?“

Z 36 získaných odpovědí bylo zjištěno, že 29 dětí (80,5%) neměnilo úroveň povinné školní docházky před vstupem do OP. Ze zbylých sedmi případů tři děti opakovaly ročník, tři přestupovaly ze Základní školy do Základní školy speciální nebo praktické a v jednom případě se jednalo o chlapce, který přestoupil do pomocné třídy, následně opakoval ročník a poté přestoupil do Základní školy pomocné.

Odpověď na otázku č. 19. „Je /bylo/ dítě během účasti v ochranném programu v jakémkoli kontaktu s agresorem, tedy osobou, kvůli které je /bylo/ v ochranném programu?“

Z 34 získaných odpovědí odpovědělo 19 respondentů (55,8%) kladně. Četnosti a způsob kontaktování byly velmi individuální.

Graf č. 4. Odpověď na otázku č. 20. „Přerušilo dítě po vstupu do ochranného programu kontakty s dalšími příbuznými (prarodiče, bratřenci, sestřenice apod.)?“

Dle mého názoru je přerušení styku s příbuznými po vstupu do OP závislé spíše na bezpečnostních pokynech pracovníků, kteří tento program poskytují, než na osobním přání jednotlivců. I když nepochybuji o tom, že by takové požadavky byly ze strany sociálních pracovníků vyslyšeny. Samozřejmě v případě, že soud upraví styk s dítětem, je takové rozhodnutí zcela jistě respektováno.

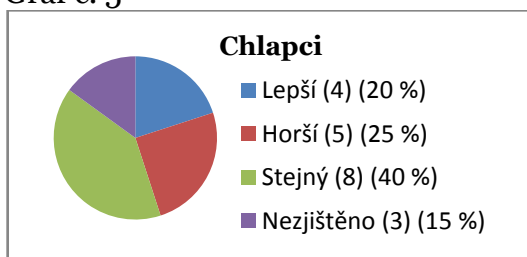
3.4 Výzkumné šetření

Při výzkumném šetření jsem se striktně držel výzkumných otázek, o kterých jsem se již zmínil v subkapitole č. 3.2.

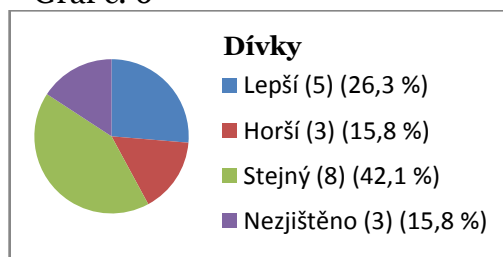
První z výzkumných otázek je „zda se dětem mění školní výsledky vlivem vstupu do ochranného programu“. Na tu bylo odpovězeno ve vyhodnocení grafu č. 1. Pouze ve stručnosti zopakuji závěr, že samotná účast v OP nemá vliv na edukativní vývoj dítěte, neboť téměř polovina takových výsledků je stejná a zlepšení, či zhoršení je téměř ve stejném poměru.

Data použitá pro vyhodnocení druhé otázky, která zní „zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv jejich věk, či pohlaví“, jsou uvedena v následujícím **grafu č. 5**, ve kterém jsou uvedeny údaje týkající se chlapců, **grafu č. 6**, ve kterém jsou uvedeny údaje týkající se dívek, **grafu č. 7**, ve kterém jsou uvedeny mladší děti a v **grafu č. 8**, kde jsou uvedeny starší děti. Jako mladší děti jsem z výzkumného vzorku určil ty, jejichž věk byl v době vstupu do OP nižší než aritmetický průměr věku celého výzkumného vzorku v době vstupu do OP. Za starší děti jsem určil všechny ostatní, tedy zcela logicky ty, jejichž věk byl v době vstupu do OP vyšší než zmiňovaný aritmetický průměr, který činí 10,7 let (viz. tabulka č. 1).

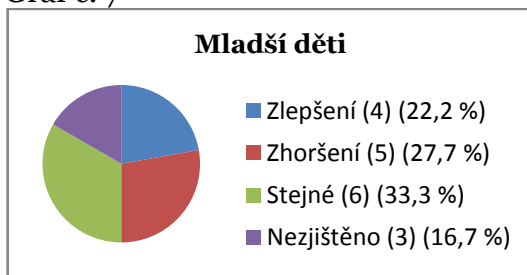
Graf č. 5

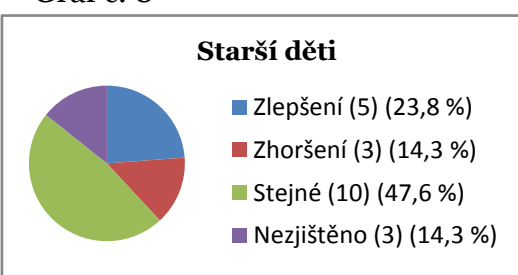
Graf č. 6

Graf č. 7

Graf č. 8

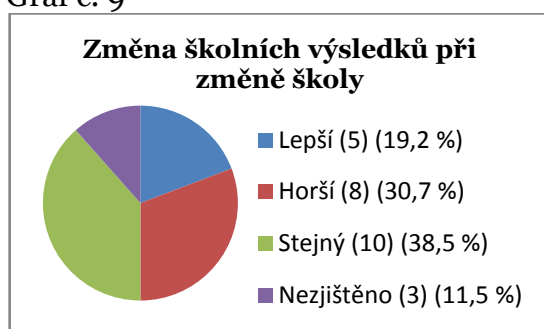

Bohužel s tak malým výzkumným vzorkem se nedá vyvodit relevantní závěr na výše položenou výzkumnou otázku. Obecně lze říci, že chlapci více inklinují ke zhoršení školních výsledků.

Třetí výzkumná otázka zní „*zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv změna jejich původní školy*“.

V následujícím **grafu č. 9** jsem jako výzkumný vzorek použil pouze děti, které po vstupu do OP změny svou původní školu.

Graf č. 9

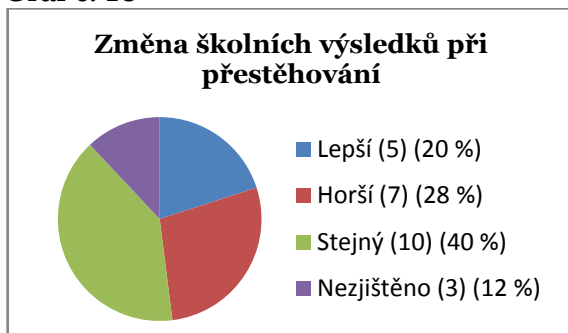

Z uvedeného grafu lze vyčíst, že z celkového počtu 26 žáků, kteří po vstupu do OP změny původní školské zařízení, se téměř u 1/3 zhoršily jejich školní výsledky. Dle mého názoru to není až tak překvapivý závěr, avšak nepochybně by bylo na místě se na něj blíže zaměřit, případně vědecky zkoumat z pohledu např. sociologie nebo sociální či pedagogické psychologie. Bohužel v této práci pro toto případné bližší zkoumání není dostatek prostoru.

Čtvrtá výzkumná otázka, na kterou jsem se zaměřil, zní „*zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv změna jejich teritoriálního působení*“.

V následujícím **grafu č. 10** jsem jako výzkumný vzorek použil pouze děti, které po vstupu do OP změny teritorium původního sociálního prostředí.

Graf č. 10

Vyhodnocením získaných výsledků nelze jednoznačně říct, že by změna teritoria měla vliv na edukativní vývoj jednotlivce, spíše se jedná o individuální záležitost, i když zjištění, že u 28% „přestěhovaných“ dětí došlo ke zhoršení jejich školních výsledků, stojí minimálně za další pozorování.

Pátá výzkumná otázka zní „zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv délka zařazení v něm“.

V následující **tabulce č. 5** jsem vypočítal aritmetický průměr délky trvání v OP, což je 11 měsíců (viz. tabulka č. 3) a děti jsem podle tohoto rozdělil na dvě skupiny. V první skupině jsou děti s délkou účasti v OP do 11 měsíců, ve druhé skupině, zcela logicky, zbylé děti, tedy ty, jejichž délka v OP je více než 11 měsíců.

Tabulka č. 5

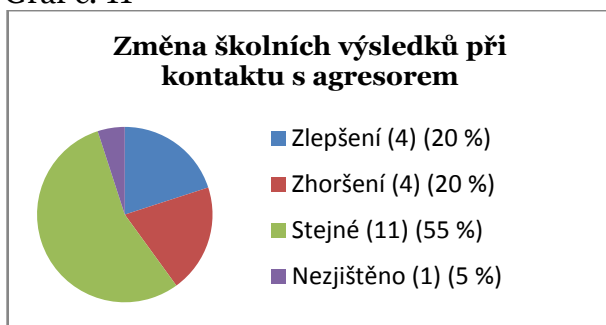
	Zlepšení	Zhoršení	Stejně	Nezjištěno
Méně než 11 měsíců	3	3	7	5
Déle než 11 měsíců	3	4	4	1

Bohužel i v tomto případě je velikost výzkumného vzorku natolik malá, že se z ní nedá vyvozovat žádný adekvátní závěr. Pouze uvedu zjištění, že v případech zlepšení školního průměru to bylo nejčastěji u všech předmětů, při jeho zhoršení to byly nejčastěji předměty český jazyk a matematika.

Šestá, poslední, výzkumná otázka zní „zda má na změnu školních výsledků u dětí v ochranném programu vliv skutečnost, že se i po vstupu do něj kontaktují s agresorem“.

V následujícím **grafu č. 11** jsem jako zkoumané subjekty použil pouze děti, které zůstaly po vstupu do OP v kontaktu s agresorem, kvůli kterému musely odejít ze svého původního sociálního prostředí.

Graf č. 11

Z uvedené tabulky je zřejmé, že na edukativní vývoj dítěte nemá vliv případné kontaktování agresora, kvůli kterému je dítě v OP, neboť více než polovina takových dětí má školní průměr stejný a v případě jeho zlepšení či zhoršení se jedná o stejně velké statistické údaje.

3.5 Závěr výzkumného šetření

Na základě zjištěných a vyhodnocených dat mého výzkumného šetření jsem se pokusil odpovědět na položené otázky stanovené před jeho začátkem. K tomuto jsem použil standardizovaný dotazník, který respondenti vyplňovali anonymně. Vyplněné dotazníky jsou vzhledem k svému značnému rozsahu zálohovány v elektronické podobě na CD, které je nedílnou součástí diplomové práce.

Analýzou nashromážděných dat jsem zjistil, že se pouhým vstupem do ochranného programu nemění dětem jejich školní výsledky (viz. graf č. 1). Stejně tak nebylo zjištěno ani ověřeno, že by na změnu edukativních výsledků měl vliv věk nebo pohlaví dítěte (viz grafy č. 5-8).

Možným důvodem ke zhoršení školního průměru by však mohla mít změna původního školního zařízení, která je zpravidla spojena s následným přestěhováním dítěte z jeho původního sociálního prostředí (viz. graf č. 9 a graf č. 10). Takové změny jsou jistě velmi pozitivní, co se týče bezpečí dětí, avšak bylo by na místě hledat jistý konsensus mezi jeho bezpečností a jeho školním vývojem.

Při zjišťování, zda má vliv na změnu školních výsledků délka účasti v ochranném programu, nebyly zjištěny žádné relevantní souvislosti (viz. tabulka č. 5). Stejně tomu je i při srovnání, zda je nebo není dítě po vstupu do ochranného programu i nadále v kontaktu s agresorem, kvůli kterému muselo změnit své původní sociální prostředí (viz. graf č. 11).

Mé výzkumné šetření by mohlo posloužit jako jakýsi „předvýzkum“ pro případné kvalitativní výzkumy. Popisovaná problematika je, dle mého názoru, poměrně komplikovaná a dosud ne příliš popisovaná, či zkoumaná. Myslím, že by bylo vhodné provést další výzkumy metodou kvalitativní a zvolit spíše pozorování či rozhovor u většího počtu výzkumného vzorku, ve kterém by bylo možné zjistit bližší informace o každé zkoumané osobě.

4 Závěr

Během zpracování první, teoretické, části jsem musel vyhledávat, nastudovat a následně vyhodnocovat upotřebitelné informace z nemalého množství platných právních norem, či nejrůznějších interních předpisů, na základě kterých je možno poskytnout jakoukoliv možnost ochrany fyzicky ohrožených obětí, svědků, či jiných subjektů.

Jsem si jist, že obsah teoretické části, konkrétně ucelení různých způsobů ochrany fyzicky ohrožených osob, může být využito jak pro metodickou činnost, tak i pro kvalifikované přednášky určené např. pro odbornou, ale také laickou veřejnost. K tomuto závěru jsem dospěl poté, co se ve své praxi velmi často setkávám s pracovníky z řad odborné veřejnosti (např. policisty, či zainteresovanými pracovníky různých nevládních neziskových organizací), kteří si jednotlivé způsoby ochrany velmi často vykládají nesprávně, či neúplně. Zpravidla zaměňují vykazání s krátkodobou ochranou, utajení svědka s programem na ochranu svědka apod.

Během zpracování druhé, empirické, části jsem se setkal s nemalými problémy týkající se ochoty s vyplněním dotazníku. Velká část oslovených pracovníků z azylových domů se odmítla zúčastnit výzkumného šetření. Nejčastější odmítavá odpověď byla, že v jejich azylovém bydlení nemají v současné době respondenty z dané cílové skupiny, ačkoli jejich činnost je registrována právě pro požadované cílové skupiny. Další z odpovědí zněla, že není možné přesvědčit klientky, aby vyplňovaly podobné dotazníky (údajně kvůli jejich omezeným mentálním schopnostem, nebo špatnému psychickému stavu). Tam, kde přicházelo v úvahu, že by dotazník vyplnili pracovníci, se zase ukázalo, že není možné odpovědět na všechny otázky v dotazníku, protože pracovníci zařízení nevedou podrobnou dokumentaci o průběhu školní docházky, prospěchu dětí atd. Dohlízejí na školní docházku aktuální, zajišťují doučování apod., ale neshromažďují systematicky data týkající se dané problematiky, která by bylo možné následně analyzovat.

Věřím, že zadané cíle diplomové práce byly v rámci požadovaného rozsahu splněny. Myslím si, že je práce zpracována na odborné úrovni a jsem přesvědčen, že zjištěné výsledky mohou případně navést odborníky zabývající se např. sociální pedagogikou, aby se popisovanému tématu blíže věnovali.

Přílohy

Příloha č. 1

Vážený rodiče,

v současné době ukončuji magisterské studium na Univerzitě Palackého v Olomouci, obor Pedagogika – správní činnost, jehož součástí je tvorba diplomové práce. V její praktické části se snažím zjistit, zda se vliv účasti dítěte v ochranném programu (v tomto případě v azylovém domě s utajenou adresou) může odrazit na jeho školních výsledcích. Ve své práci se zaměřuji na děti, které v době účasti v ochranném programu plnily nebo plní povinnou školní docházku.

Z uvedeného důvodu bych Vás požádal o vyplnění níže uvedeného dotazníku, který je zcela anonymní. Dotazník se vyplňuje velice jednoduše, zpravidla stačí "zaškrtnout" jednu z Vámi vybraných odpovědí z nabídky nebo odpověď napsat. V poslední otázce můžete také k této tématice dodat Vaše názory, podněty, či připomínky. Vyplňte, prosím, pravdivě všechna pole dotazníku – nepravdivé informace by vedly ke zkreslení výsledků průzkumu.

Za ochotu a čas strávený při vyplňování dotazníku předem děkuji.

Bc. Jaroslav Zákopčan

DOTAZNÍK

1. Pohlaví dítěte.

chlapec

dívka

2. Jaký byl věk dítěte v době vstupu do ochranného programu?let

3. Do které třídy chodilo dítě v době vstupu do ochranného programu?
dotřídy
4. Jaký byl věk dítěte v době opuštění ochranného programu? (Pokud už
dítě ukončilo pobyt)let
5. Do které třídy chodilo dítě v době ukončení ochranného programu?
(Pokud už dítě ukončilo pobyt).třídy
6. Jaká byla délka pobytu dítěte v ochranném programu? (Pokud už dítě
pobyt ukončilo). Pokud je dítě ještě v ochranném programu, tak jak dlouho?
(Pokud možno v měsících).měsíců
7. V jakém typu školy bylo dítě v době vstupu do ochranného programu?
- Základní škola.
- Základní škola speciální.
- Základní škola praktická.
- Jiný typ školského zařízení. Jaký?.....
8. Zůstalo dítě po vstupu do ochranného programu ve stejné škole?
(Myšleno fyzicky stejná škola – beze změny adresy).
- Ano
- Ne

9. Pokud jste v předešlé otázce odpověděli „Ne“ (tedy že dítě změnilo školu), spočívala tato změna i s navštěvováním nové školy v jiném městě, okrese, nebo kraji?

Ano

Ne

10. Pokračovalo dítě po vstupu do ochranného programu na jiné škole stejného typu (základní škola-základní škola, speciální škola-speciální škola apod.)?

Ano

Ne

11. Začalo dítě po vstupu do ochranného programu jinou formu studia? (např. individuální vzdělávání apod.)

Ano Jakou?.....

Ne

12. Jaké mělo dítě školní průměr po vstupu do ochranného programu?

lepší (které předměty)

.....

stejný

horší (které předměty)

.....

17. Nastoupilo dítě před vstupem do programu povinnou školní docházku s odkladem?

Ano Z jakého důvodu?.....

Ne

18. Změnilo někdy dítě ještě před vstupem do ochranného programu úroveň povinné školní docházky?

Ano přestoupilo do pomocné třídy

opakovalo ročník

přestoupilo do speciální nebo praktické školy

Ne

19. Je /bylo/ dítě během účasti v ochranném programu v jakémkoli kontaktu s agresorem, tedy osobou, kvůli které je /bylo/v ochranném programu?

Ano Počet kontaktů:

Pravidelnost kontaktování: méně než 1x za týden

více než 1x/týden

maximálně 1x měsíčně a více

Způsob kontaktování:

Ne

20. Přerušilo dítě po vstupu do ochranného programu kontakty s dalšími příbuznými (prarodiče, bratřenci, sestřenice apod.)?

Ano

Ne

Pouze omezilo

21.

Zde prosím dopište jakékoliv připomínky k dotazníku

.....

.....

.....

Seznam použité literatury a pramenů

Mezinárodní smlouvy a úmluvy a jiné mezinárodní prameny

- Úmluva o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989, ratifikovaná ČSFR dne 30. září 1990.
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950, ratifikovaná ČSFR 18. března 1992.
- Mezinárodní Úmluva o nadnárodním organizovaném zločinu, která byla přijata dne 13. prosince 2000. Její součástí je Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, který Česká republika podepsala dne 10. prosince 2002.
- Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.
- Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců, vyhlášené pod č. 131/1978 Sb.
- Vídeňská úmluva o diplomatických stycích č. 157/1964 Sb.
- Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců, vyhlášené pod č. 131/1978 Sb.
- Rezoluce Rady Evropské unie č. 395Y1207(04) o ochraně svědků v boji proti mezinárodní organizované kriminalitě, ze dne 23.11.1995.
- Rezoluce Rady Evropské unie č. 497Y0111(01) o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu, ze dne 20. prosince 1996.
- Mezinárodní Úmluva o nadnárodním organizovaném zločinu, která byla přijata dne 13. prosince 2000.
- Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, který Česká republika podepsala dne 10. prosince 2002.

Ústavní zákony a zákony

- Ústavní zákon České národní rady č. 1/1992 Sb., Ústava České republiky.
- Ústavní zákon České národní rady č. 1/1992 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.
- Trestní zákoník.
- Zákon. č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákona č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 100/1988 o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 124/1992 Sb. o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) , ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 135/2006, zákon na ochranu před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení a nařízení Vlády České republiky a Nařízení ministerstev

- Usnesení vlády č. 849/2003 ve znění usnesení vlády č. 957/2005, č. 67/2008 a č. 1006/2008.
- Nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti ústavních činitelů České republiky.

Interní akty státních orgánů

- Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 1/2002, č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších změn.
- Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 1/2008, o trestním řízení.
- Nařízení Ministerstva vnitra č. 5/2002, o nakládání se zvláštními finančními prostředky v souvislosti s poskytováním zvláštní ochrany a pomoci.
- Nařízení Ministerstva vnitra č. 59/2008, o nakládání se zvláštními finančními prostředky.
- Pokyn ministra vnitra č. 15/2005, kterým se ukládají úkoly k zabezpečení ochrany ústavních činitelů České republiky a osob, kterým je ochrana poskytována podle mezinárodních dohod, ve znění Pokynu ministra

vnitra č. 2/2009.

- Pokyn ministra vnitra č. 14/2010, kterým se upravuje fungování národního referenčního mechanismu pro podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi.
- Metodický návod prvního náměstka ministra vnitra č. 1/2010 k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení.
- Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 19/2001, kterým se stanoví postup při poskytování krátkodobé ochrany útvaru Policie České republiky.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2008, kterým se vydávají zásady činnosti při zajišťování bezpečnosti chráněných osob.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 201/2008, kterým se upravuje postup policejních orgánů při provádění opatření k utajení totožnosti podoby svědka nebo osoby podávající vysvětlení.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 203/2008, kterým se stanoví postup při poskytování krátkodobé ochrany útvaru Policie České republiky.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 93/2010 o činnosti na úseku obchodování s lidmi.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 11/2011 o provádění krátkodobé ochrany osob.
- Rozkaz policejního prezidenta č. 87/2005, kterým se vydává "Stupnice pro vyhodnocení ohrožení chráněných osob při návštěvách Evropské unie" a kterým se ukládají úkoly k zabezpečení jejího využívání.
- Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidenta ČR k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání.
- Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie č. 10/2009, ochrana a

doprovod určených osob.

- směrnice Hlavního velitelství Vojenské policie určená pro činnost příslušníků Vojenské policie při plnění úkolů ochrany a doprovodu chráněných osob ve smyslu zákona č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů.

Literatura

- Marini, M., Utajený svědek a zvláštní ochrana svědka, vyd. LINDE PRAHA, 2008, ISBN: 978-80-7201-732-4.
- Císařová, D. a kol., Trestní právo procesní, vyd. ASPI, 2008, ISBN 978-80-7357-348-5.
- Mates, P. a kol., Nové policejní právo, vyd. LINDE PRAHA, 2009, ISBN: 978-80-7201-743-0.
- Dohody o spolupráci při podpoře a ochraně obětí obchodování s lidmi zn. MV-73845/OP-2009.
- Manuál pro Policii ČR – Obchodování s lidmi, 2006, Ministerstvo vnitra České republiky.
- Brožurka Obchodování s lidmi – program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, 2009, Ministerstvo vnitra České republiky.

Internetové odkazy

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Advok%C3%A1t>.

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.do?zn=&zao=&sd=azylov%C3%A9+domy&pic=&zak=&spd=&spo=&zaok=&sbmt=Vyhledat&zau=&pn=&scs=3&scs=4&scs=5&si=&srp=pdaz&sf=1&SUBSESSION_ID=1295975699716_23.

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1295977340927_27.

<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=6247>.

<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=7461>.

http://www.domacinasili.cz/files/uploaded/UserFiles/graf%20vykazani%20v%20letech%202007_%202010.pdf.

<http://www.icm.cz/obchodovani-s-lidmi-charakteristika>.

<http://www.mpsv.cz/cs/8135>.

<http://www.mpsv.cz/cs/10169>.

<http://www.mvcr.cz/clanek/vysledky-vyberoveho-rizeni-pro-poskytovani-dotaci-destatnim-neziskovym-organizacim.aspx>.

<http://www.novinky.cz/krimi/223442-soud-resi-zda-policiste-mohli-zabranit-vrazde-manzela-malhockych.html>.

<http://www.policie.cz/clanek/kratkodoba-ochrana-otazky-a-odpovedi.aspx>.

<http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-prezidenta-ceske-republiky.aspx>.

<http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-prezidenta-ceske-republiky.aspx>.

<http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-ustavnich-cinitelu-19.aspx>.

<http://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skvv-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

<http://www.policie.cz/clanek/zvlastni-ochrana-a-pomoc-otazky-a-odpovedi.aspx>.

<http://www.policie.cz/clanek/zvlastni-ochrana-a-pomoc-otazky-a-odpovedi.aspx>http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1289003799090_32.

<http://www.rosa-os.cz/>.

http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf, s. 7.

<http://www.rosa-os.cz/o-nas/azylovy-dum/>.

Anotace

Jméno a příjmení:	Jaroslav ZÁKOPČAN
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	OCHRANA SVĚDKŮ, OBĚTÍ, ČI JINÝCH SUBJEKTŮ V RÁMCI PRÁVNÍHO ŘÁDU ČESKÉ REPUBLIKY A VLIV ÚČASTI DÍTĚTE V OCHRANNÉM PROGRAMU NA JEHO VÝVOJ.
Název v angličtině:	PROTECTION OF WITNESSES, VICTIMS OR OTHER SUBJECTS REGARDING THE CZECH LEGAL SYSTEM AND THE EFFECT ON THE DEVELOPMENT OF A CHILD PARTICIPATING IN THE PROTECTION PROGRAMME.
Anotace práce:	V diplomové práci jsem se zaměřil na komparaci různých forem ochrany fyzicky ohrožených osob, které vycházejí z právního řádu České republiky. Dále jsem se zaměřil na zjištění, zda má účast dítěte v ochranném programu vliv na jeho edukativní vývoj.
Klíčová slova:	Ochrana, ochranný program, oběť, svědek, ohrožení.
Anotace v anglickém jazyce:	The Diploma Thesis concerns with confrontation of various protection forms for people who are under the risk of violent attacks. The forms are according to the Czech legislative system. Another issue of the work is to analyze whether the children participation in the victims protection program is directly affecting their mental development.
Klíčová slova v anglickém jazyce:	Protection, protection programme, victim, witness, endangering.
Přílohy vázané v práci:	Dotazník
Rozsah práce:	97 stran
Jazyk práce:	Český jazyk